

**ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ**

ДЕВ'ЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина двадцята

Стенограма пленарного засідання

27 липня 2023 року

Київ 2023

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ІХ СКЛИКАННЯ

ДЕВ'ЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина двадцята

Стенограма пленарного засідання

27 липня 2023 року

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Четвер, 27 липня 2023 року)

Частина двадцята

Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...6
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...14
Внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності використання земель фізичними особами та суб'єктами державного сектору економіки	...16
Прийняття Постанови Верховної Ради України «Про дострокове припинення депутатських повноважень народного депутата України Арістова Ю.Ю.»	...23
Прийняття рішення про звільнення Ткаченка О.В. з посади міністра культури та інформаційної політики України	...25
Прийняття законів України: «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні»	...31
«Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації»	...36
Заява депутатської фракції політичної партії «Голос»	...39
Внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення положень про конкурсний відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України	...39
Відхилення проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи»	...50

Внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення передбачуваності бюджетної політики та посилення боргової стійкості	...53
Відхилення проектів законів України:	
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності залучення суб'єктів господарювання у сфері благоустрою та містобудівної діяльності» (№ 9233)	...61
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності залучення суб'єктів господарювання у сфері благоустрою та містобудівної діяльності» (№ 9233-1)	...61
Прийняття Постанови Верховної Ради України «Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання під час проведення дев'ятої сесії в умовах дії воєнного стану»	...65
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану»	...69

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
27 липня 2023 року, 12 година 3 хвилини
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати України, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання під час проведення дев'ятої сесії в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Звертаю увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою усі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу та прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після оголошення перерви в пленарному засіданні. Прошу всіх колег поважати прийняте українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття, яка розміщена на робочому місці кожного з вас.

Шановні народні депутати, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Слава Україні! Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні народні депутати України! Вже понад 17 місяців триває героїчна боротьба українського народу проти повномасштабної злочинної російської агресії. Щодня наші воїни надзусиллями, ціною власного здоров'я і життя, відбивають атаки окупантів, знищуючи особовий склад і техніку ворога, повертають український прапор у визволені міста і села.

Давайте вшануємо хвилиною мовчання пам'ять захисників і захисниць, полеглих за світле майбутнє України, а також мирних громадян, які загинули внаслідок злочинних дій держави-терориста.

(Хвилина мовчання).

Шановні колеги, вчора, 26 липня, Сенат Італійської Республіки ухвалив рішення про визнання Голодомору 1932-1933 років геноцидом українського

народу. Я прошу оплесками подякувати нашим колегам парламентаріям за вагомий внесок у відновлення історичної справедливості та вшанування пам'яті мільйонів невинних жертв українського Голодомору (*Оплески*).

Шановні народні депутати, сьогодні в Україні відзначається День медичних працівників і працівниць. Це професійне свято людей з великим серцем, глибокими знаннями і вмілими руками. У мирному житті, а надто в часи випробувань, від них часто залежить найдорожче – людське життя. Вони завжди на передовій – самовіддано надають допомогу, рятують, втішають і дарують надію. Давайте привітаємо всіх медичних працівників оплесками, подякуємо їм за надважливу працю, побажаємо міцного здоров'я, витримки та мирного неба! (*Оплески*).

Шановні народні депутати, на засіданні Погоджувальної ради ми домовилися перед початком розгляду питань порядку денного надати час (по 3 хвилини) для виступів уповноважених представників депутатських фракцій та груп. Я прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи.

Народна депутатка Славицька Антоніна Керимівна, депутатська група «Відновлення України». Прошу.

СЛАВИЦЬКА А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Прошу передати слово колезі Валерію Гнатенку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Валерій Гнатенко. Будь ласка.

ГНАТЕНКО В.С., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 49, Донецька область, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний пане головуєчий! Дорогі колеги! Український народ продовжує демонструвати незламність і непохитність. Титанічною працею і надзусиллями наші війська поступово звільняють українську землю від непроханих гостей. Величезна вдячність та низький уклін кожному захиснику та кожній захисниці за особливий внесок і волю до перемоги.

Численні масові удари по українському Півдню, паралельно з цим дуже гостра ситуація на Сході: застосування касетних боєприпасів проти цивільних осіб, як це сталося в понеділок у місті Костянтинівка Донецької області, коли загинули діти. Найстрашніше, від жахів війни гинуть найнезахищені верстви нашого населення – наше підростаюче покоління. Верховна Рада має зробити все, аби посилити соціальний захист наших дітей, постраждалих від російської агресії. У минулому місяці ми з вами зробили вагомий крок у цьому напрямі, прийнявши за основу законопроект [№ 9042-1](#). Разом з тим, підкреслюю, викладені норми

є абсолютно недостатніми, документ фокусується лише на неповнолітніх, які постраждали під час широкомасштабної війни.

На жаль, війна почалася не в 2022 році, а ми фіксуємо її початок з 2014 року. І український Донбас переживає весь цей жах вже дев'ять років. Ми маємо охопити всіх українських дітей, постраждалих внаслідок цієї агресії. Більше того, в Україні існує окремий статус дітей війни, яким потрібно охопити потерпілу з 2014 року малечу.

Наша депутатська група «Відновлення України» ініціювала проект закону [№ 9042](#) щодо розширення статусу дітей війни та запропонувала відповідні поправки до альтернативного законопроекту № 9042-1. Закликаємо Верховну Раду підтримати дану концептуальну і принципову позицію. Ми маємо забезпечити справедливість і гарантування соціального захисту всіх дітей, хто цього дійсно потребує.

Якщо на заваді цього стоїть питання коштів, то відповідь проста: в усіх у пріоритеті мають бути, і про це нещодавно оголосив Президент, безпека, оборона і соціальний захист. Треба заборонити головам військових адміністрацій нараховувати собі космічні заробітки, які зараз в деяких містах сягають понад 200 тисяч гривень, будувати фонтани і сквери, бо це просто зрада звичайних людей. У кого є зайві кошти, я пропоную поїхати завтра зі мною на Схід, на Донеччину, і поспілкуватися з людьми, які там сьогодні мешкають, подивитися, чим вони живуть. Українці знімають з себе останнє, щоб підтримати один одного, натомість чиновники знайшли «золоту жилу» і зараз цим пишаються. Ми маємо направити...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход Анна Костянтинівна, група «Партія «За майбутнє».

СКОРОХОД А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 93, Київська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Хоч сьогодні у наших медиків і свято, але я хочу підняти болючу тему, бо до мене приходять шалена кількість звернень від хлопців, чую шалену кількість скарг, коли приїжджаю до них на фронт, щодо ставлення до них медичних сил на місцях, їхньої допомоги, особливо після отриманої контузії. Розкажу про яскравий приклад. Людина отримала контузію, в нього розірвалися барабанні перетинки, а його 10 діб тримають у посадці, кажуть, що він просто прикидається, нехай сидить і воює. Таке ставлення до наших захисників недопустиме.

Так само надходять скарги від хлопців щодо комплектування їхніх батальйонів. Колеги, цитую дослівно: «Чому до нас відправляють хлопців косих, кривих, з незрозуміло яким станом здоров'я, абсолютно невмотивованих, а в Києві, в будь-якому спортзалі, можна побачити перекачаних, здорових хлопців, які уникають призову? Чого всі тусуються в клубах, а ми сидимо без ротації півтора року?» Це питання хлопців, які я весь час чую, коли до них їжджу.

Я не знаю, які давати відповіді. Чесно, я просто їх не маю, бо в мене також багато запитань до ВЛК.

Якщо подивитися, у нас у ВЛК і РТЦК шалена корупція. Я подала ініціативу щодо створення тимчасової слідчої комісії, яка має розібратися щодо дотримання законодавства у РТЦК, ВЛК та військових частинах. Тому що у тому, що відбувається з хлопцями, в їхньому розумінні винні ми, тільки ми. Тому, я вважаю, настав час нам втрутитися в це.

Так само, колеги, скажу про розтрату коштів у воєнний час. Я була в районі Ямполь і Лиману, потрапили під артобстріл. Від'їжджаємо за 2 кілометри, а там латають дорогу. Хлопці кажуть: «Як можна в зоні бойових дій витратити кошти на латання доріг, коли в нас не вистає дронів, приладів нічного бачення, тепловізорів? Навіщо бюджетні кошти витратити в пусту?».

Тому, колеги, давайте все-таки ми будемо щось робити, якось захищати простих хлопців, допомагати їм, бо ми в їхніх очах одне зло і одна...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, слово надається народному депутату Бакунцю Павлу Андрійовичу, депутатська група «Довіра».

Будь ласка, Павле Андрійовичу.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний пане Голово! Дорогі українці! Сьогодні з цієї високої трибуни маю за велику честь сказати: дякую всім медикам за вашу титанічну працю, за вашу мужність, за ваш професіоналізм. Останні роки є роками великого виклику для всієї медичної сфери. Це і пандемія, і особливо повномасштабне вторгнення, коли професія медика є надважливою на фронті, де рятують поранених, у військових госпіталях. Ми дуже добре розуміємо, що багато медиків через власне серце пропускають ті важкі історії поранення наших військовослужбовців. Можливо, не все так ідеально, особливо в психологічному плані, однак важливо підтримати і наших медиків, які, повірте, в дуже непростих умовах допомагають як усім українцям, так і нашим захисникам психологічно відновлюватися. Реабілітація – непроста справа, і медики мають успіх у відновленні захисника, у тому числі психологічному. Але це успіх не лише лікаря, а й всієї команди: медичної сестри, медбрата, всього техперсоналу. Хочеться в цей день побажати усім ще більшої енергії і насаги працювати, лікувати як наших захисників, так і всіх українців. Звичайно, в цьому медикам допомагають і українці, особливо волонтери. Найгіршим фактом є те, коли суспільство дізнається зі ЗМІ про абсолютно негативні, кричущі факти, що хтось, на жаль, в час великого виклику, в час війни, наживається. Це дуже дестабілізує суспільство, руйнує суспільний договір. Це призводить до нервових зривів, шокового стану тих людей, які мають особливе, загострене відчуття справедливості на різних фронтах.

Тому хочеться подякувати медіа за викриття таких фактів. Я ще раз закликаю зал до відновлення прозорості в праці всіх чиновників. Тобто суспільство наймає чиновників, нас на роботу, а ми повинні прозоро працювати і декларувати усе, що потрібно. Вірю, декларування буде відновлено. Можливо, це десь трохи піде назустріч тим шокуючим фактам, про які суспільство дізнається. Хочеться вірити в справедливість, Бога, людей і перемогу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександра Юріївна Устінова, фракція «Голос».

Я так розумію, ви передаєте слово Лозинському?

Будь ласка, Романе.

ЛОЗИНСЬКИЙ Р.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні українці! Шановні колеги! Сьогодні наша культура викорінення всього російського нарешті стає культурою не добровільною, не частково хаотичною, а повноцінною. Адже саме сьогодні набуває чинності закон про скасування всього російського в українському просторі, про деколонізацію, норми якого вперше впорядковують процес вилучення російських імперських наративів з публічного простору наших міст. Уявіть собі, ще 10 років тому в Києві, на Бессарабці, стояв Ілліч, а біля його підніжжя біснувалися червоні. Сьогодні вже цього немає. Але в Україні й досі є сотні вулиць російського льотчика Чкалова, який не має жодного відношення до України, сотні вулиць Гагаріна і Толстого, безліч пам'ятників Горькому і Пушкіну, які засмічують наш український символічний простір. Ці символи були спробою нав'язати Україні «руській мір». Але це не вийшло! Від сьогодні все це поза законом. У місцевих рад є півроку, аби позбутися російських імперських символів. Далі ці повноваження будуть у мерів та обласних адміністрацій.

Колеги, відповідно до нашого рішення саме ми з вами маємо привести у відповідність до закону назви населених пунктів – Новомосковськ, Першотравневськ, Пушкіно, Червоноград та русифіковані назви громад – Южне, Южноукраїнськ, Сєверодонецьк.

У цьому законі є багато новел. Вперше визначено в законодавстві терміни: «русифікація», «українофобія», «поневолені народи». Думаю, не одне покоління борців за незалежність нашої країни, в тому числі всі наші воїни, захисники і захисниці, які полягли в сучасній російсько-українській війні, мріяли, аби всі ці російські імперські символи в Україні були поза законом.

У цьому законі з'являється норма щодо персональної відповідальності обранців від антиукраїнських партій. Також забороняється називати вулиці на честь депутатів і лідерів партій ОПЗЖ, «Опоблоку», «Партії Шарія», всіх інших

партій, які є поза законом. Протягом останніх років такі спроби були, відсьогодні це все буде заборонено.

Але, шановні колеги, сказали «а», давайте скажемо і «б». Уже півроку як зареєстрований законопроект, щоб очистити місцеві ради від депутатів проросійських сил. Це наша відповідальність, і українці не зрозуміють, якщо наше скликання не проголосує за цей законопроект. Очистимо нашу країну, за це заплачена величезна ціна!

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Макаренку Михайлу Васильовичу, депутатська група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

МАКАРЕНКО М.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Прошу передати слово Папієву Михайлу Миколайовичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Миколайович Папієв.

ПАПІЄВ М.М., *секретар Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Дякую. Шановні народні депутати України! Шановні колеги! Попередньому виступаючому хочу порадити прочитати статтю 5 Конституції України, де чітко і зрозуміло записано, що єдиним джерелом влади в Україні є український народ, і український народ дає оцінку всім політичним силам на виборах. Не займайтеся узурпацією влади, бо це передбачає кримінальну відповідальність. Давайте дочекаємося виборів і побачимо, хто пройде у Верховну Раду, хто отримає довіру українського народу.

Наша депутатська група «Платформа за життя та мир» сьогодні робить усе для того, щоб наближалася перемога України над росією. Ми впевнені в цьому, і, зустрічаючись з людьми в Чернівецькій області, ми отримали їхню підтримку. Люди підтримують зусилля Президента України, уряду України, Збройних Сил України, Верховної Ради України у наближенні перемоги над росією. Водночас вони ставлять прості, зрозумілі питання, на які має дати відповідь Верховна Рада України. Наприклад, під час зустрічі з виборцями, звучало питання про підвищення урядом тарифу на електроенергію з 1 червня з 1 гривні 68 копійок до 2 гривень 64 копійки, пояснюючи це тим, що ці кошти будуть спрямовані на відновлення інфраструктури, зруйнованої внаслідок російської агресії і ракетних ударів. Люди просять, щоб Верховна Рада України взяла під свій контроль оцю цільову надбавку в ціні за електроенергію, з тим щоб був встановлений контроль,

бо це фактично людськими грошима сьогодні інвестують відновлення інфраструктури, фактично прості люди стають інвесторами власників приватних енергетичних компаній. Люди кажуть, що треба чітко і ясно зафіксувати цю інвестиційну складову, що сьогодні вони, платники за електроенергію, мають стати співвласниками приватних енергетичних компаній. Ця цільова надбавка має контролюватися правоохоронними органами, щоб чітко і ясно розуміти про яку суму йде мова. Якщо взяти офіційну статистику 2021 року, то Україна спожила 154 мільярди кіловат-годин електроенергії. Зараз на кожну людину, на кожну українську сім'ю додали 96 копійок інвестицій у відновлення інфраструктури, а це 150 мільярдів гривень за рік.

Шановні колеги, сьогодні наше завдання – зробити все, щоб ця цільова надбавка не була розкрадена, не пішла в кишені власникам енергетичних компаній, а повернулася безперервним постачанням електроенергії. Це обов'язок Верховної Ради...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріз передає слово Порошенку. Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Насамперед хотів би приєднатися до вітань українських медиків, зокрема військових медиків. Нещодавно ми відвідали Дніпропетровську обласну клінічну лікарню імені І.І. Мечникова. Наполегливо раджу нашим колегам відвідати такі лікарні і підтримати бійців і медиків.

Армія, мова, віра, ЄС і НАТО. Нарешті це стало загальнонаціональною ідеєю, що об'єднує українське суспільство. Сьогодні в порядку денному є питання мови. Безумовно, ми за статус англійської, але не дамо пригнічувати, зажимати і обмежувати українську мову, в тому числі українські субтитри. Я закликаю сьогодні зал проголосувати за відставку міністра безкультур'я і дезінформації, батька української цензури, людину, яка знищила Український культурний фонд, створений нами, Держкіно, не евакуювала українські музеї, і не наслідувати приклад комітету, члени якого, за виключенням представників «Європейської солідарності», на жаль, проголосували проти його відставки.

Зрушено з мертвої точки і питання віри. Сьогодні нарешті голосуємо проєкт щодо московської церкви. Звичайно, це є пригнічення парламентаризму, коли вісім місяців не ставиться наш законопроект, але хоча б так. І сьогодні ми очікуємо від Помісного собору Православної церкви України прийняття рішення про ще один крок від москви – щодо святкування Різдва, Великодня за «традиційним європейським» календарем.

Ми наполягаємо і на відновленні електронного декларування. Але мені незрозуміло, чому уряд, який веде ці переговори, не вніс свій законопроект, а намагається грати парламентською демократією. Наша команда свій законопроект внесла у 2015 році, вісім років тому, так само як і законопроекти

про державне управління, корпоративне управління, законопроекти про децентралізацію, незалежність антикорупційних органів. На сьогодні достатньо було просто це все не скасовувати, не перешкоджати нашому шляху до Європи.

Також я хотів би наголосити, що ми маємо запросити до Верховної Ради України Голову Служби безпеки України у зв'язку з втручанням Служби безпеки в діяльність соціальних мереж, дискредитуючи наших партнерів, і звільнити або відсторонити тих, хто перешкоджає Україні.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Швачку Антону Олексійовичу, фракція «Слуга народу».

ШВАЧКО А.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Леонову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Леонов. Будь ласка.

ЛЕОНОВ О.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 135, Одеська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні народні депутати! Хочу подякувати колегам з Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва за подання та прийняття звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО). Як одесит я цілком підтримую ключову пропозицію цього звернення про необхідність позбавлення російської федерації членства в ЮНЕСКО та її органах.

Чи не вперше в житті мені як і всім мешканцям мого рідного міста Одеси важко стримувати свої емоції та почуття через підступний та цинічний напад, злочин, який вчинила росія проти мирного міста. Важко підібрати визначення, бо це не просто акт вандалізму проти спадщини, яка охороняється ЮНЕСКО, це злочин проти самої людяності, бо постраждали невинні люди, серед поранених є діти. Але Одеса нескорена і нерозгублена, Одеса розгнівана, як і Київ, Львів, Миколаїв, Запоріжжя та інші українські міста, які зазнали російських атак, і, як і вся Україна, вимагає покарання винних – щонайменше вигнання росії з ЮНЕСКО. Однак ми мусимо не лише покарати винних, а й відновити справедливість.

Хочу також подякувати колегам з Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва за підтримку моєї ініціативи щодо прийняття окремої резолюції про визначення джерел відшкодування Одесі, Львову та іншим містам України у разі повторення російських атак на об'єкти всесвітньої спадщини. Ця резолюція має складатися з двох пунктів.

Пункт перший. Верховна Рада просить створити спеціальний фонд під егідою ЮНЕСКО, в який буде перераховано частину заморожених російських активів. Саме ці кошти мають піти на відновлення об'єктів всесвітньої спадщини в Одесі, Львові та інших містах України, які знаходяться під охороною ЮНЕСКО та які зазнали пошкоджень або були зруйновані під час російських ракетних атак.

Пункт другий. Верховна Рада звертається до всіх інституцій, які опікуються створенням міжнародного механізму компенсацій збитків Україні від російської агресії, з проханням передбачити окремий пункт у спеціальній міжнародній угоді щодо створення таких механізмів, яким передбачається, що росія не матиме права на повернення своїх активів, допоки не буде відновлено всі об'єкти світової спадщини, які розташовані в Україні та перебувають під захистом ЮНЕСКО.

Колеги, прийняття такої окремої резолюції дозволить відновити не тільки пошкодження та зруйновані об'єкти світової спадщини, а й дозволить відновити справедливість. Ми цінуємо допомогу наших міжнародних партнерів, але за руйнацію світових та культурних цінностей має платити той, хто їх зруйнував, а не той, хто їх цінує.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, я так розумію, що ще Юлія Володимирівна Тимошенко, фракція «Батьківщина», і після цього перейдемо до порядку денного.

Будь ласка, Юліє Володимирівно.

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Сьогодні, дійсно, дуже велике свято для України – День медичних працівників. Мені дуже шкода, що сьогодні, коли Верховна Рада працює, коли ми відмічаємо такий святий день – день медиків, особливо під час війни, в залі немає жодного законопроекту, який дійсно вирішував би питання насамперед для військових медиків.

Наразі хочу привітати всіх наших лікарів, медичних сестричок, «нянечок», абсолютно всіх медиків України, зокрема тих, хто працює або на фронті, або біля фронтової лінії, хто допомагає нашим пораненим, з днем їх професійного свята і сказати, що так, як без нашої армії неможлива перемога України, так і без медиків неможлива перемога в цій страшній, жорстокій, кривавій війні. Ви для нас такі самі воїни, які боронять сьогодні Україну, – наші воїни в білих халатах.

Але недостатньо лише привітати. Я хотіла б, щоб наш парламент, уряд, почали дбати про наших медиків. Чого вони очікували б? Щоб ті, хто сьогодні рятує життя в стабілізаційних пунктах на передовій, на тих територіях, де ведуться бойові дії, отримували заробітну плату з такою самою грошовою допомогою, яку сьогодні отримують наші військові, бо так само ризикують своїм

життям, так само б'ються за свободу і незалежність України. Це перше рішення, яке я хотіла б, щоб наш парламент прийняв у найближчі дні.

Друге, що також важливо. Сьогодні наші поранені лікуються в лікарнях за такими самими тарифами, що й цивільні люди. Це неможливо. Парламент мусить забезпечити наших медиків нормальним фінансуванням для допомоги пораненим, що означає – ввести коефіцієнт 2,5 до всіх тарифів на лікування, які використовуються для військових. Це завдання нашого парламенту, але воно не робиться. Дуже шкода.

Також не визначено як першочергове забезпечення обладнанням, всім необхідним для лікування поранених тих лікарень, в тому числі цивільних, які знаходяться близько до лінії вогню. Усе це завдання парламенту.

Тому я хотіла б, щоб не тільки вітали наших медиків з професійним святом, а й сказати дякую за їх...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Шановні колеги, час для виступів вичерпано, переходимо до розгляду питань порядку денного.

Шановні колеги, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань я пропоную провести сигнальне голосування. Нагадую, необхідно, утримуючи сенсорну кнопку, натиснути зелену кнопку «За» та утримувати ці дві кнопки одночасно до завершення голосування, тобто до появи результатів на табло.

Шановні колеги, прошу взяти участь у сигнальному голосуванні. Голосуйте, будь ласка!

«За» – 248.

Проголосували: за – 248, проти – 8, утрималося – 13.

Не голосували – 73.

Хто – з процедури? Геращенко?

Будь ласка, Ірино Володимирівно.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане Голово, вчора, під час засідання Верховної Ради України, кілька фракцій відразу вимагали провести сигнальне голосування, нашу реєстрацію, аби не порушувати вашої вже багаторічної традиції. Але нам сказали, що це не відповідає регламентним нормам, і такого голосування вчора не було. Чому? Тому що вчора, до вашого відома, на жаль, у сесійному залі не було 226 народних депутатів України. Ми закликаємо не демонструвати подвійні стандарти, коли одні пленарні засідання починаються

з тестової реєстрації, а тут нам кажуть, що реєстрація відбулася 07.02.2023 року і триває вже півроку. Це неправильно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я одразу відреагую, якщо дозволить Ірина Володимирівна. Ми ж тут всі за регламент, правда? Так от відповідно до пункту 11 статті 28 Регламенту Верховної Ради України проведення сигнального голосування – це право головуючого, а не обов'язок. Давайте вчити Регламент. За цей час можна було освоїти ту книжечку, в ній не так багато сторінок.

Юліє Володимирівно – з процедури? Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні колеги, дійсно, вчора був екстраординарний день. Думаю, Голова Верховної Ради України прекрасно знає, що законодавче поле України не обмежується лише Регламентом Верховної Ради, що є ще безліч різних законів, у тому числі і Конституція України, а також рішення Конституційного Суду, які є невід'ємною частиною законодавства України. Так от вчора було грубе попрання Конституції, рішень Конституційного Суду, було грубе попрання самої суті українського парламентаризму. У той час, коли в залі не було навіть і 100 депутатів, ставилися на голосування поправки, які не могли мати 226 голосів, тому що в залі не було 226 депутатів. Це було грубе порушення.

Тому ми будемо звертатися до Конституційного Суду про порушення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юліє Володимирівно. Безперечно, це ваше право. Нагадаю, що треба 45... (*Шум у залі*). Друзі, все, давайте ми не будемо... Треба зібрати підписи 45 народних депутатів. Крім того, звертаючись до Конституційного Суду, прошу звернути увагу на статтю 83 Конституції України, якою передбачено, що діяльність Верховної Ради України регламентується Конституцією України і Регламентом Верховної Ради України. Дякую.

Хто ще? Івченко – з процедури. Тільки, друзі, з процедури. Не треба перетворювати це на обговорення. Якщо це не з процедури... Вадиме, я поважаю, але я припиню це.

Івченко. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, вчора, коли в залі не було 226 депутатів, деякі поправки, в яких йшлося про захист національної безпеки і оборони, не були поставлені на голосування для врахування. Це поправки народних депутатів, у тому числі й з коаліції, які були відхилені комітетом. Це перше.

І друге. Руслане Олексійовичу, оскільки не було 226 депутатів і депутати не мали можливості розглянути поправки, в тому числі й щодо аграрних вузів,

керівний склад яких працював над тим, щоб депутати знали про відповідні поправки, прошу вас це врахувати. Поправки, на розгляді яких ми наполягали, щодо національної безпеки і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вадиме Євгеновичу, ви підходили до мене, ми з вами мали дискусію тут і домовилися, що кожне питання порядку денного має поетапність свого розгляду. Учора був завершений етап, який стосувався поправок, які були відхилені. Сьогодні ми переходимо до розгляду тих поправок, які були враховані. Давайте рухатися в межах цієї етапності.

Отже, продовжуємо розгляд проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності використання земель фізичними особами та суб'єктами державного сектору економіки» ([№ 7588](#)).

Шановні колеги, чи є в залі депутати, які наполягають на підтвердженні поправок, врахованих комітетом?

Юліє Володимирівно, ви наполягаєте? Хто? Івченко?

Івченко. Будь ласка. Вадиме Євгеновичу, одразу називайте номер поправки.

ІВЧЕНКО В.Є. Поправка 21. Я хочу ще раз сказати керівникам фракцій і депутатам, щоб було розуміння, що в цьому законопроекті пропонується забрати землю у наших студентів. Їхні дипломи не будуть конкурентними в європейських країнах, коли вони шукатимуть роботу, у тому числі на підприємствах європейських країн. Колеги, це практика наших студентів. Повірте мені, механізаторам потрібно достатньо землі, агрономам і тим, хто вивчає насінництво, потрібно достатньо землі, щоб у своїй професії вони були конкурентоспроможними.

Руслане Олексійовичу, я просто благаю поставити на голосування поправки, на яких наполягає, в тому числі фракція «Батьківщини», щодо аграрних...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вадиме Євгеновичу, поправка 21 авторства Гайду, правильно? Вона врахована редакційно.

Якщо можна, прошу комітет коротко пояснити, і ми перейдемо до голосування. А народних депутатів прошу підготуватися, тому що ставитимуться поправки для підтвердження.

Будь ласка, Олександрє.

ГАЙДУ О.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 128, Миколаївська область, політична партія «Слуга народу»). Ця поправка не про те, про що казав Вадим Євгенович. Поправкою пропонується заборонити надавати вільні

землі державної, комунальної власності сільськогосподарського призначення у постійне користування державним і комунальним підприємствам. На думку комітету, підприємства усіх форм власності повинні мати рівні можливості доступу до земельних ресурсів. Тобто, якщо приватне підприємство має придбати землю на аукціоні, щоб орендувати її, то державні і комунальні підприємства повинні робити те саме.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Шановні колеги, поправка 21 авторства народного депутата Гайду. Вона врахована редакційно. Народний депутат Івченко просить поставити рішення комітету щодо редакційного врахування на підтвердження в залі.

Ставлю на голосування поправку 21 в редакції, яка врахована комітетом, для підтвердження. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 271.

Рішення прийнято.

Який номер наступної поправки? Хто буде... Чи, може, вже перейдемо до голосування, шановні колеги?

Івченко. Будь ласка. Одразу називайте номер поправки.

ІВЧЕНКО В.Є. Поправка 31. Шановні колеги, у нас 159 поправок на підтвердження. Руслане Олексійовичу, я вас дуже просив би поставити поправки, які захищають національну безпеку, захищають землі Міністерства оборони, на голосування. Це перше.

І друге. Я просив би, щоб депутати визначилися з приводу поправок 694 і 1086 народного депутата Бабака щодо аграрних вузів і поправок 657 і 1091 народного депутата Івченка, тобто моїх. Після визначення депутатів ми можемо говорити про те, щоб перейти до голосування.

Прошу поставити ці поправки на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Вадиме Євгеновичу.

Поправка 31 Гайду. Вона врахована комітетом редакційно. Ви почули позицію, яка, як ви зрозуміли, взагалі не стосується цієї поправки.

Ставлю на голосування поправку 31 авторства Гайду для підтвердження рішення комітету. Прошу голосувати.

«За» – 270.

Рішення прийнято.

Дякую.

Вадиме Євгеновичу, ще одна поправка, так?

ІВЧЕНКО В.Є. Івченко, фракція «Батьківщина».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Номер поправки.

ІВЧЕНКО В.Є. Поправка 103. Шановний Руслане Олексійовичу, я хотів би сказати, що вчора не називалися мої поправки 657 і 1091 щодо аграрних вузів і поправка 653 щодо Міністерства оборони. Я хочу сказати для стенограми, що ви не дали можливості мені захистити свої поправки, а депутатам визначитися.

Тому я ще раз, шановний Голово, прошу поставити саме ці три поправки на голосування, і потім перейдемо до голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 103 авторства Гайду. Вона врахована комітетом редакційно. Водночас народний депутат Івченко просить поставити на підтвердження це рішення комітету.

Ставлю на голосування поправку 103 для підтвердження. Прошу народних депутатів голосувати.

Шановні колеги, прошу голосувати, а не ходити по залу.

«За» – 281.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, можемо переходити до голосування?

Івченко. Будь ласка. Номер поправки.

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина». Поправка 111. Шановний Руслане Олексійовичу, ще раз до вас звертаюся. Я прошу, щоб зал визначився щодо чотирьох поправок, і тоді можемо говорити про голосування за законопроект. Це поправки 657 і 1091 народного депутата Івченка стосовно аграрних вузів і поправки 694 і 1086 народного депутата Бабака, які не враховані. Норми поправок вирішують питання щодо аграрних вузів, української освіти, конкурентності українського студента у світі. Я хочу єдине, щоб зал визначився, ось і все. Учора називалися поправки, але до цих не дійшли. Прошу зал визначитися. Будуть вони враховані чи відхилені, але буде позиція...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 111 авторства Гайду. Комітетом вона врахована частково. Народний депутат Івченко наполягає на тому, щоб поставити таке рішення комітету на підтвердження.

Ставлю на голосування поправку 111 в редакції, врахованій частково, для підтвердження. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 282.

Рішення прийнято.

Дякую, Вадиме Євгеновичу. Ще одна, так? Будь ласка, Вадиме Євгеновичу.

ІВЧЕНКО В.Є. Дві хвилини вистачить.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дві хвилини замість ваших поправок?

ІВЧЕНКО В.Є. Замість 157 поправок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, це так не може бути, інакше вони «згорають» для всіх.

ІВЧЕНКО В.Є. Я прошу 2 хвилини на виступ замість моїх поправок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вадиме Євгеновичу, 2 хвилини.

Шановні колеги, після цього ми можемо переходити до голосування? Друзі, одну секундочку. Я ж не можу просто дати 2 хвилини. Давайте ми якось подумаємо.

Будь ласка, дайте Івченку 2 хвилини.

ІВЧЕНКО В.Є. Шановні колеги, я хотів би звернутися до вас, оскільки законопроект не є досконалим. На жаль, коли ми починаємо розбирати фрагментами, наприклад, щодо земель Міноборони, то в істотних умовах договору оренди тих земель, які будуть здані Мінобороною в оренду, під час війни, воєнного стану або певної надзвичайної ситуації в країні у замовника, Міністерства оборони не буде можливості розірвати відповідні договори. Я впевнений в тому, що це питання національної безпеки, щоб під час війни у Міністерства оборони були можливості розривати юридично, я не кажу про інші речі. Це перше.

Друга недосконалість цього законопроекту в наступному. Сьогодні ми маємо бути максимально конкурентними в світі. Ми з вами гармонізуємо наше європейське законодавство в різних сферах. Наші агрономи, механізатори мають знаходити достойну роботу. Але якщо Кабінет Міністрів у ручному режимі виділятиме землю під той чи інший вуз, це не вирішить питання, оскільки рано чи пізно цієї землі в аграрних вузів не буде.

І наступне, колеги. Якщо говорити взагалі про стратегію або здавання в оренду, подумайте про людей, десятки, сотні тисяч людей, які під час розпайовання втратили можливість взяти собі земельні ділянки. Колеги, ці землі будуть передані через *ProZorro* або інші механізми в оренду, аграрні холдинги даватимуть колосальні кошти. Таким чином ми позбавимо місцевих фермерів і селян доступу до землі, селяни не матимуть можливості на розпайовку. Ось про що цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, в мене є лист від Юлії Володимирівни Тимошенко і Сергія Владиславовича Соболева, в якому зазначено велику кількість поправок. Але, я так розумію, є такий потенціал: Сергій Владиславович – 3 хвилини, Юлія Володимирівна – 10 хвилин, і після цього – голосуємо. Я правильно озвучив?

Хто перший? Мабуть, Сергій Владиславович, так? Потім – Юлія Володимирівна.

Будь ласка, Сергію Владиславовичу.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія *Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»*). Шановні колеги, я знімаю ті поправки на підтвердження, які подав, заради короткого виступу, щоб пояснити свою позицію, в тому числі на прикладі того, як це питання вирішувалося раніше.

Без сумніву, треба побороти корупцію в Національній академії аграрних наук України. Усі це знають, але як її побороти? Можна побороти у спосіб, визначений цим законопроектом, а можна так, як зробили на початку 2000-х років, коли близько 140 тисяч людей отримали паї за рахунок земель, які належали підприємствам, заводам, фабрикам. Це стосується промислових регіонів.

Я дуже добре пам'ятаю той час, коли було ухвалено закон, відповідно до якого землі, які належали промисловим підприємствам, були нарешті розпайовані і десятки тисяч людей отримали свої паї, якими вони зараз успішно користуються як малі фермери або здають їх в оренду, отримуючи пайові безпосередньо від більших власників земель, тих самих фермерів.

На жаль, цим законопроектом передбачається лише одна система – це фактично заміна постійного користування на оренду або суборенду, що виключає можливість передачі і розпаювання земель серед тих, хто її не отримав. Хто це є в сільській місцевості? Насамперед, працівники соціальної інфраструктури, лікарі, яких ми сьогодні вітали, вчителі, які не отримали такі землі під час розпаювання. Чому цим законопроектом виключається можливість надання їм землі саме шляхом розпаювання? Друга категорія – учасники АТО або Сил спеціальних операцій, які згідно з указами президентів Порошенка та Зеленського мають отримати свої законні землі. Фактично норми цього законопроекту не дають можливості передати їм ці землі через виділення в приватну власність, а не в оренду або суборенду, і саме тому я просив поставити поправки, які це регулюють, на підтвердження.

На мій погляд, норми цього законопроекту мають врегульовувати ключові питання, а саме: що таке постійне користування, що таке приватна власність на землю, що таке оренда і суборенда. Тому я й наполягав на цьому виступі, бо хотів, щоб усі свідомо голосували, розуміючи, що, на жаль, гідра корупції в академії аграрних...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Владиславовичу.

Юлія Володимирівна Тимошенко. Будь ласка, 10 хвилин, і після цього...

Юліє Володимирівно, з місця, якщо можна. Звідси? Добре.

Олександрє, дайте можливість Юлії Володимирівні виступити з трибуни. Постійте тут.

Юліє Володимирівно, будь ласка, 10 хвилин, після цього – голосуємо.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Мова йде про законопроект № 7588, який зараз збираються проголосувати в цілому. Я хочу говорити про цей

законопроект не з парламентом, тому що в цьому немає ніякого сенсу, сьогодні тут достатньо голосів, щоб в Україні забрати все, що завгодно, і віддати в корупційні руки, чим займається цей парламент всі останні роки, включаючи роки війни, а хочу звернутися до українців, і я зроблю все можливе, щоб всіма інформаційними можливостями «Батьківщини» донести суть законопроекту № 7588, який хочуть зараз прийняти.

Після прийняття закону про розпродаж сільськогосподарської землі за обіцянкою вищих керівників держави в державній власності залишилося менше 1 мільйона гектарів найкращої землі України – сільськогосподарської. Майже 1 мільйон гектарів із 42 мільйонів гектарів родючих земель, на якому держава може правильно робити селекційну роботу, працювати в аграрній науці, бо Україна, маючи 42 мільйони гектарів землі, не може не вести аграрну науку. Це перше.

Друге. Це золоті землі, які знаходяться сьогодні і в користуванні університетських закладів, де здобувають освіту наші аграрії. В Європейському Союзі є спеціальна конвенція, якою не визнаються дипломи студентів аграрних вузів, де немає в наявності землі для проходження практики. Так ось частина цієї державної землі зараз належить освіті, частина землі – Збройним Силам України, на якій вирощують для армії овочі – все, що треба для забезпечення наших військових. Так от цей законопроект краде в армії ці землі, тому що можна закуповувати овочі через корупційні моделі в 5-6 разів дорожче, а не вирощувати на землях Міністерства оборони.

Також відповідно до норм цього законопроекту забирають землі у наших військових, у наших героїв. Поясню, чому? Підпунктом 5 пункту 27 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України забороняється (увага!) безоплатна передача військовим сільськогосподарської землі. Скажіть, будь ласка, хто дає вам право у людей, які зараз захищають нашу землю, забирати можливість безкоштовно отримувати цю землю для фермерського господарювання? А це те, що ви зараз робите.

Тобто цим законопроектом останній мільйон гектарів державної землі, яка виконує найважливіші функції для нашої країни, в тому числі є недоторканим запасом для забезпечення продовольчої безпеки держави, ви забираєте і без будь-яких торгів, тендерів, аукціонів, чого завгодно, на 50 років передаєте наблизеним до влади структурам, щоб вони на корупційній основі, забираючи у студентів, військових цю землю, реально заробляли свої кримінальні гроші, кримінальні, тому що забираєте державну землю. От що ви робите цим законопроектом.

Я закликаю розглядати цей законопроект не окремо, а в системі. Обманюючи країну, кажучи, що проголосували за законопроект про медичний канабіс, насправді проголосували за те, щоб вирощувати без обмеження на території України наркотичну марихуану, переробляти, реалізовувати все це через приватні структури. А цей законопроект є другою складовою цього процесу – 1 мільйон гектарів землі забирають у наших студентів, у наших військових, у нашої науки, який, я переконана, через дуже просту корупційну процедуру

в уряді використовуватимуть для вирощування наркоти. Ось за що сьогодні ви будете голосувати. Чим це прикривають? Тим, що в академії наук – корупція, в освітніх закладах – корупція, в армії – корупція, до речі, землі пенітенціарної системи, на яких вирощували для ув'язнених овочі і таке інше, також забирають. Кажуть, академія наук за корупційною схемою здає цю землю, освітні заклади якось не так її використовують і таке інше.

Дорогі друзі, як назвою «медичний канабіс» прикрили перетворення України на наркотичну плантацію всередині Європи, так само зараз питаннями про корупцію прикривають відбирання останнього мільйона гектарів землі у держави.

А знаєте, що треба було б робити? Ви чотири роки при владі на чолі з вашим Президентом. У мене до вас питання: чому корупція в академії наук, чому корупція в освітніх закладах, в армії з використанням землі? Поясніть мені, будь ласка, якщо там корупція з землею, так треба що, ліквідувати академію наук, освіту, пенітенціарну систему, ліквідувати армію, щоб землю вкрати? А коли говорять про корупцію в уряді, в Офісі Президента, в парламенті, то треба розпускати ці органи чи що, тому що неможливо побороти корупцію? Те саме ви робите зараз, бо ви, ваша команда за чотири роки розвели корупцію в академії наук, і тепер треба забрати землю у науки. А, можливо, треба реформувати цю роботу, переформатувати, зробити так, щоб наука була наукою, а не корупційним гніздом під час вашої влади. Треба нормально, законно, не корумповано розвивати науку на землях України, зокрема академії наук, а не корупцію. Це ваша відповідальність, це ви довели до цього.

Тому я звертаюся до кожного депутата, який зараз тиснутиме кнопку. Ви вже багато прийняли рішень проти держави Україна і зараз збираєтеся прийняти ще одне. Знаєте, як «ловко» це робиться, бо так ви зробили з «Енергоатомом», з НАК «Нафтогаз України», з «Укроборонпромом». Ви законом міняєте слова «державне підприємство» на слова «акціонерне товариство» і забираєте у держави її ресурси, а потім в тіньовій сфері ними розпоряджаєтеся. І це ваша відповідальність, ваша корупція. Ніхто не давав вам права законами міняти в назві слова «державне підприємство» на слова «акціонерне товариство» і передавати це на корупційній основі в руки корупціонерам вашого корумпованого уряду.

Норми цього законопроекту позбавляють Україну права розвивати аграрну науку, мати аграрну освіту, годувати армію, надавати безкоштовні землі нашим воїнам, коли вони повернуться з фронту з перемогою, не можна буде навіть у пенітенціарній системі вирощувати свої овочі, а головне, держава більше не буде впливати на свою продовольчу систему, продовольчий баланс і на те, що вона представляє собою в аграрному глобальному розподілі праці.

Я хочу звернутися зараз до українців: знайте, війною тут прикривають мегакорупцію, війною тут, у цьому парламенті, більшість прикриває відбирання у держави Україна всіх ресурсів, війною вони прикривають порушення всіх регламентних норм. Прикриваючись війною, вони руйнують парламентаризм. Я прошу кожного депутата, який зараз тиснутиме кнопку, не бути учасником

цього злочину, не робити з України маргінала, в якого не буде жодного ресурсу, щоб потім, після перемоги, піднімати Україну. Подумайте про тих, хто віддає життя за Україну, яку ви здаєте і перепродаєте (*Оплески*).

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ми завершили обговорення цього законопроекту. Більше ні в кого немає поправок. Переходимо до прийняття рішення.

Шановні друзі, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності використання земель фізичними особами та суб'єктами державного сектору економіки» ([№ 7588](#)) в повторному другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 258.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Наступне питання. Шановні народні депутати, 25 липня 2023 року до Верховної Ради України надійшла заява від народного депутата України Арістова Юрія Юрійовича про складення ним депутатських повноважень відповідно до пункту 1 частини другої статті 81 Конституції України.

Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України розглянув зазначену заяву. З цього приводу у Верховній Раді України зареєстровано проект Постанови «Про дострокове припинення депутатських повноважень народного депутата України Арістова Ю.Ю.» ([№ 9530](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про обговорення цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 284.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, одразу: два – за, два – проти чи можемо голосувати? Можемо голосувати, так? Тоді переходимо до прийняття рішення.

Відповідно до пункту 1 частини другої та... (*Шум у залі*).

ГЕРАЩЕНКО І.В. (*Не чути*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так я ж три рази запитав, Ірино Володимирівно. Є така штука – навушник, якщо його вдягнути на вухо, буде краще чути.

Будь ласка, запишіться на виступи: два – за, два – проти.

Софія Романівна Федина, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово моїй колезі Ірині Геращенко.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні українці, з цим депутатом все зрозуміло. Наша фракція підтримає позбавлення його депутатського мандата. Але треба говорити ширше про проблеми.

Рівно чотири роки тому відбулися вибори до Верховної Ради України і вперше в українській історії всю владу віддали монобільшості, зосередили всю повноту влади в одних руках. Говорили, що прийдуть нові обличчя з новими політичними правилами, з новою політичною культурою. І що ми бачимо насправді? Людина, яка очолювала ключовий в парламенті бюджетний комітет, всі ці чотири роки мовчазно спостерігала за розкраданням бюджету на «Велике будівництво» замість того, щоб готуватися до війни. А сьогодні ми бачимо, що тоді, коли депутаткам сільрад, райрад через зловживання знову-таки новими обличчями своїм правом виїзду за кордон заборонили виїзд за кордон навіть з волонтерською місією, комусь це дозволено.

Тому сьогодні ми хочемо говорити про правила. Чому ці півтора року Порошенку забороняли виїзд в офіційній делегації на сесії Парламентської асамблеї НАТО? Можливо, тому, що рік тому не хотіли іти в НАТО, і потрібно було ліквідувати в делегації тих, хто відстоює НАТО. Чому представнику нашої фракції Олексію Гончаренку не давали права на виїзд у відрядження в офіційній делегації на сесію Парламентської асамблеї Ради Європи, коли там обговорювали майбутні вибори в умовах війни, а ті, в кого мандат не «Європейської солідарності», таке право мають?

Тому, колеги, ми маємо повернутися до суб'єктності парламенту і виступати проти будь-яких антиконституційних норм, коли жінок – депутаток сільських рад не випускають за кордон, а в той час хтось зловживає мандатом депутата. Тому треба його позбавити, і це правда.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Дирдін Максим Євгенович, фракція «Слуга народу».

ДИРДІН М.Є., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 132, Миколаївська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Максиму Бужанському.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Максиме Аркадійовичу.

БУЖАНСЬКИЙ М.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 25, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Є така українська традиція: відпочиваєш на Мальдівах – втрачаєш усе, втрачаєш владу (*Оплески*). У даному випадку, якщо народний депутат не хоче бути народним депутатом України, а хоче бути народним депутатом Мальдів, голосуємо за, надамо таку можливість.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, всі виступили. Обговорення питання завершено. Переходимо до прийняття рішення.

Відповідно до пункту 1 частини другої та частини четвертої статті 81 Конституції України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про дострокове припинення депутатських повноважень народного депутата України Арістова Юрія Юрійовича» ([№ 9530](#)) в цілому. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 320.

Рішення прийнято.

Дякую, колеги.

Шановні колеги, відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить звільнення з посад членів Кабінету Міністрів України.

Згідно з частиною першою статті 18 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» 21 липня 2023 року Ткаченко Олександр Владиславович подав до Верховної Ради України заяву з проханням звільнити його з посади міністра культури та інформаційної політики України.

Відповідно до частини четвертої статті 20 Регламенту Верховної Ради України питання включається до порядку денного сесії позачергово без голосування.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 258.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, переходимо до розгляду питання. Ми домовилися, що спочатку виступить Олександр Владиславович Ткаченко – 2 хвилини, потім – виступ від комітету – 2 хвилини, два – за, два – проти і голосуємо.

Слово надається міністру культури та інформаційної політики України Олександру Владиславовичу Ткаченку.

Будь ласка, Олександр Владиславовичу, 2 хвилини.

ТКАЧЕНКО О.В., *міністр культури та інформаційної політики України*.
Добрий день, колеги! Щиро радий вас тут бачити. Попросив секретаріат відправити вам на імейли свій звіт та бачення трансформації культури до 2033 року. Тому не буду вас затримувати. Хочу сказати три важливі речі.

Перше – це про культуру. Безперечно, найпростіше сказати, як кажуть деякі колеги, що на культуру під час війни кошти не потрібні. Але тоді питання: ми воюємо за культуру, ми її захищаємо чи ні? Важливі і дрони, і культура, тому що культура – це те, що нас об'єднує, культура – це про нашу ідентичність (*Оплески*).

Важливі і культурні проекти. Дуже прошу вас в подальшому їх підтримувати. За час війни тисячі виступів наших культурних діячів, сотні виставок. Я вважаю, що потрібно і саме під час війни продовжувати будувати і музеї, і знімати кіно, і творити в широкому сенсі цього слова (*Оплески*). Бо фінансування культури – це насамперед про людей, про наші таланти, про робочі місця і про нашу економіку. Мені боляче, коли в один рядок ставлять безглуздість витрат на барабани, сковорідки і бруківку та музеї, монументи, інформаційну війну, книги, кіно, театри, креативні індустрії.

Друге, про що хотів сказати, – культура діалогу, а не хейту. Культура хейту, яку багато хто освоїв, нас роз'єднує, а проблеми треба розв'язувати разом.

І третє. Хочу подякувати силам оборони країни, Верховній Раді, профільному комітету, Президенту, уряду і, головне, подякувати тим сотням і тисячам людей зі сфери культури і медіа, з якими я познайомився за цей час. Бережіть їх, бо вони тримають культурний та інформаційний щит (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Олександр Владиславовичу.

Шановні народні депутати, до слова для доповіді запрошується заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики Євгенія Михайлівна Кравчук.

Будь ласка, Євгеніє Михайлівно. Потім – два – за, два – проти і приймаємо рішення.

КРАВЧУК Є.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Колеги, 26 липня 2023 року Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики розглянув заяву Ткаченка Олександра Владиславовича про відставку з посади міністра культури та інформаційної політики. На засіданні ми заслухали детальний звіт міністра, який також надісланий на ваші імейли, згадали три роки спільної роботи і під час ковіду, і під час повномасштабного вторгнення. Зроблено багато чого хорошого. Нами був прийнятий закон щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій під час пандемії, запроваджено пільгову ставку «культурного» ПДВ у розмірі 7 відсотків. Ми повернули Києво-Печерську лавру, створили разом Центр протидії дезінформації, запустили Національний проект з медіаграмотності «Фільтр». Згадайте «Підтримку, де на першому місці

були книги, кінотеатри і театри, бо саме це обирали українці. Проект Президента «Велика реставрація». Я дуже сподіваюся, що після перемоги ми до нього повернемося. Інститут книги, Український культурний фонд, Інститут пам'яті і багато інших інституцій і митців, які працювали і будуть працювати.

Зусилля на міжнародному фронті – співпраця з ЮНЕСКО, яку треба дотискати і продовжувати. Буде створений фонд із донорських коштів, який фінансуватиме, в тому числі й сферу відновлення спадщини.

За результатами обговорення комітет більшістю голосів не підтримав заяву Олександра Владиславовича Ткаченка, рекомендував парламенту визначитися щодо неї шляхом голосування на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Хочу додати, що, звичайно, буде достатньо голосів за цю відставку. Я також голосуватиму за. Міністр завершує свою каденцію, і ми хочемо подякувати йому за його роботу (*Оплески*).

І насамкінець. Якщо хтось вважає, що культура неважлива, подивіться, що роблять росіяни, коли заходять і окуповують території: викидають український прапор, викидають українську книжку, руйнують українські пам'ятки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу депутатські фракції та групи записатися на виступи: два – за, два – проти.

Слово надається Осадчуку Андрію Петровичу, фракція «Голос».

ОСАДЧУК А.П., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Прошу передати слово Роману Лозинському.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Роман Михайлович Лозинський. Будь ласка.

ЛОЗИНСЬКИЙ Р.М. Шановні колеги, я хотів би нагадати всім народним депутатам, присутнім у цьому залі, про те, що уряд, міністри є підзвітними Верховній Раді України. На превеликий жаль, майже ніхто із відставлених нами міністрів не звітував, майже ніхто не прийшов у цей зал.

Сьогодні я хочу подякувати міністру, за відставку якого ми зараз будемо голосувати, за його присутність у залі. Але під час виступу ми не почули звіт. Так, є комітет, так, є розісланий звіт, але саме це має обговорюватися в залі. Конкретика, що зроблено, що має бути зроблено, що має продовжуватися, тому що не все, що було зроблено, зроблено погано, і деякі речі потрібно доопрацьовувати і напрацьовувати далі, це інституційна пам'ять. Наша відповідальність як парламенту не просто призначити і відставити, не просто критикувати чи дякувати, а аналізувати і контролювати. Звісно, що тут головна відповідальність профільного комітету, але і сесійної зали також.

Тому, шановні колеги, я хочу всім нагадати, що в нас є зареєстрований законопроект [№ 3195](#), прийнятий у першому читанні в 2020 році. Його ніяк не можуть включити до порядку денного сесії для розгляду в другому читанні. Його норми зобов'язують і регламентують звіт кожного міністра під час відставки, тому що Верховна Рада не може просто сказати: на вихід чи вхід, дякую чи пішов звідси геть. Верховна Рада відповідальна за контроль, за діяльність тих, кого призначає і звільняє. Тому давайте ми повернемося до законопроекту № 3195. Давайте ми регламентуємо чіткий звіт по суті, а не виступи про подобається чи не подобається. Це відповідальність парламенту, щоб не було далі таких помилок як з багатьма...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакумов Олександр Сергійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

БАКУМОВ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 173, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Микиті Потураєву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микита Русланович Потураєв. Будь ласка.

ПОТУРАЄВ М.Р., голова Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, я прошу уважно мене послухати. Насамперед, я хочу подякувати членам нашого комітету за абсолютно спокійну, неполітизовану, професійну дискусію під час розгляду питання про відставку міністра культури та інформаційної політики. Представники однієї із опозиційних сил висували свої питання, претензії, на що мали повне право. Але, якби на засіданні комітету ми підтримали відставку міністра, це означало б, що ми погодилися з тим, що телемарафон під час війни не потрібний, а ми вважаємо, що потрібний, ми погодилися б з тим, що витрати на підтримку українського кіновиробництва, не серіалів, не якихось там олігархічних каналів, а саме кіновиробництва в цілому, не потрібні, а ми вважаємо, що потрібні, ми погодилися б з тиском людей, яких не можна назвати там громадське суспільство, які кажуть, що не треба фінансувати музеї, а ми вважаємо, що треба, ми погодилися б з тим, що не треба фінансувати українську книжку, а ми вважаємо, що треба, не треба фінансувати українську культуру, а ми вважаємо, що треба. Тому ми голосували проти.

Проте зараз я закликаю вас, колеги, які у вас не були б настрої, все-таки підтримати заяву міністра культури та інформаційної політики і дати йому можливість проявити себе в інших проектах культури. Я розумію, що після певних опозиційних виступів у вас взагалі може відпасти це бажання. Знаю, що в багатьох із вас і зараз немає бажання голосувати за цю відставку і воно може

тільки підсилитися. Але все-таки прошу проявити політичну мудрість, зваженість і дати можливість Олександрю Владиславовичу Ткаченку реалізувати себе на новому поприщі і, звичайно, подякувати йому, як я дякую зараз вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Тарасу Івановичу Батенку, група «Партія «За майбутнє». Будь ласка.

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Прошу передати слово Ірині Констанкевич.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Ірино Мирославівно.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 23, Волинська область, самовисуванець). Шановне товариство! Шановні народні депутати! Я також хочу подякувати міністрові Ткаченку, його заява спонукає нас сьогодні до розмови про культуру. Ми вже давно не говорили про культуру, у тому числі про культуру в час війни. Це вкрай важлива розмова. Сподіваюся, ми будемо змушені про це говорити, тому що це розмова про наші горизонти, наші перспективи і про майбутнє, про те, за що ми боремося, навіщо відстоюємо Україну. Я дякую міністрові за те, що за цих три роки ми не втратили те, що насправді називаємо гуманітарною аурою України.

Я не випадково сьогодні з портретом Лесі Українки. За роки нашої незалежності ми спромоглися на великий подвиг – здійснили повне видання у 14 томах творів Лесі Українки. Це вперше за роки існування України. Багато інших важливих справ було зроблено за цей час. І, можливо, дійсно треба було підготувати на сьогодні повний звіт, а не виступ на 10 хвилин, щоб зрозуміти, яка система координат української культури і що робить її рівновеликою у світі.

Ще одним важливим аспектом того, що було зроблено, точніше почато роботу, є міжнародний вимір української культури. Нам потрібно працювати не лише над культурою в межах України, а й дбати про представлення, візію України у світі, чого, на жаль, ми не робимо.

Тому в контексті майбутнього бюджетного року я закликаю збільшити фінансування на культуру, адже наразі воно є мізерним. Ми фінансуємо в кілька разів більше інші сфери гуманітарної політики, аніж культуру. Пам'ятаймо, що культура – це наш...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Южаніна Ніна Петрівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Княжицькому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький Микола Леонідович.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Ви мені вибачте, але я не знаю, за що маю дякувати пану міністру. Може, за закриті незалежні телевізійні канали, може, за телемарафон, який промиває мізки населенню. В принципі, я, може, і подякував би, розумію, що це не він, він гвинтик у цій системі, слухняно виконує вказівки фактично щодо знищення культурної сфери.

Так, пан міністр каже, що культура – це кіно. Але моє розуміння про культуру – це Сенцов, який воює на фронті, а розуміння пана міністра – це серіал про «паровоза». Тому на цю культуру в нас абсолютно різне бачення.

Ви знаєте, моя мама працює в школі, в бібліотеці, і зараз займається списуванням російських книжок, перекладених чи виданих російською мовою, і бібліотека стане порожньою, тому що українських книжок там немає, грошей на це ніхто не збирається виділяти.

Я приходжу в цей зал, дивлюся порядок денний і чекаю, коли там з'являться законопроекти про заборону діяльності російської церкви в Україні. Але вони там не з'являються. Тому, записали на завтра, в кінці, щоб не проголосувати.

Так, велике досягнення, що ми вперше за 30 років помолилися за Мазепу в святій українській лаврі. Але хіба може зараз, під час повномасштабного вторгнення, ця «п'ята колона», ця секта, далі працювати в Україні і брати зброю проти українських бійців. Чи це відповідальність пана міністра? І його теж, але не лише його, а й усіх вас, більшості, хто не вносить ці всі питання в зал.

Ми можемо говорити про Держкіно, яке так несправедливо вивели з-під підпорядкування міністерства. І міністр був правий: Держкіно не працює, усе, що воно робить, це поборює незалежний Довженко-Центр. Фактично всі досягнення, які були в культурі в період з 2014 по 2019 роки, не розвиваються, майже все знищено, залишилася маленька частинка. Може, за це подякувати?! Але я не знаю, дякувати пану міністру чи громадянському суспільству, яке...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги... Ще «Батьківщина»? Хто буде?
Олексій Юрійович Кучеренко. Будь ласка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія

Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, непросте питання. Про культуру, що є культура – це окрема дискусія. Серіал про «поворознюків»? Ну, це точно не культура, і всі це розуміють. Питання музею? Хочу сказати, якщо у вас вдома тече труба, діряві вікна, величезні борги за тепло, старий котел, немає дороги, будинок закладений, ви воюєте з сусідами, то ви що, будете витратити шалені кошти на меморіал своїх предків? Вибачте, тут дуже дискусійне питання. Тут питання взагалі в ефективності використання бюджетних коштів.

І в мене поки не стільки питання до міністра, скільки до бюджетного комітету, міністра фінансів, до всіх нас. Це ж ми з вами виділяли 574 мільйони гривень з бюджету, а тепер знайшли крайнього. Тому системна проблема...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, обговорення питання завершено, переходимо до прийняття рішення.

Відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України, частини першої статті 18 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» ставлю на голосування пропозицію про звільнення Ткаченка Олександра Владиславовича з посади міністра культури та інформаційної політики України за поданою ним заявою про звільнення. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 321.

Рішення прийнято.

Прошу профільний комітет разом з Апаратом оформити постанову за наслідками прийнятого нами рішення.

Покажіть по фракціях і групах.

Дякую, колеги. Дякую, Олександрє Владиславовичу.

Ідемо далі, шановні колеги.

Наступне питання – проект Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» ([№ 9532](#)).

Шановні колеги, ми можемо це проголосувати без обговорення?

Тоді я ставлю на голосування пропозицію про прийняття в цілому... (*Шум у залі*).

Ірино Володимирівно, якщо з обговоренням, тоді будемо розглядати за процедурою.

Шановні народні депутати, відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить затвердження Указу Президента «Про введення воєнного стану в Україні».

Згідно з пунктом 31 частини першої статті 85, пунктом 20 частини першої статті 106 Конституції України, статтею 5 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» Президент України вніс на розгляд Верховної Ради України

проект Закону «Про затвердження Указу Президента «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» (№ 9532). Відповідні матеріали вам було надано.

Відповідно до статті 189 Регламенту Верховної Ради України питання розглядається Верховною Радою без голосування щодо включення його до порядку денного, за процедурою першого читання та прийняття закону в цілому.

На засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп ми домовилися розглянути це питання без обговорення, але наразі вже з обговоренням. Переходимо до прийняття рішення...

Перепрошую, ставлю на голосування пропозицію про розгляд питання за скороченою процедурою. Прошу проголосувати.

«За» – 298.

Рішення прийнято.

Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти. Але записуються ті, хто хоче виступити.

Федина Софія Романівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Прошу передати слово моїй колезі Ірині Фріз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Фріз. Будь ласка.

ФРІЗ І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, десятий, саме десятий рік триває війна. Я впевнена, після широкомасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року ні в кого в цьому залі немає жодних сумнівів, що крапка в цій війні має бути одна – перемога України. Разом з тим бойовий дух і мотивація врятували тоді Київ від оточення, врятували більшу частину наших територій, які звільняються завдяки Збройним Силам України. І ми маємо невтомно щодня дякувати нашим Збройним Силам, які демонструють неймовірний дух, неймовірні силу і відвагу.

А що ми маємо зараз за фактом? З одного боку, відданість Збройних Сил України присязі, їхня відповідальність перед майбутніми поколіннями, відданість державі Україна, яка протистоїть безвідповідальності, безпорадності, бездієвості Міністерства оборони, в якого спочатку 33 мільярди миші з'їли на контракти за бойові комплекти, які досі не отримані, а з іншого, маємо ситуацію, коли закупаються неякісні турнікети, неякісні медичні аптечки, які коштують життя нашим захисникам і захисницям. Ми маємо навести в цьому лад.

Отже, «Європейська солідарність» підтримуватиме цей проект постанови, тому що вважає, що наша перемога має бути понад усе. Але наша відповідальність перед нашими захисниками вартує набагато більше ніж просто тицяти на кнопки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руцишин Ярослав Іванович, фракція «Голос».
Будь ласка.

РУЦИШИН Я.І., секретар Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 117, Львівська область, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Соломії Бобровській.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соломія Анатоліївна Бобровська. Будь ласка.

БОБРОВСЬКА С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Фракція «Голос». Колеги, я не знаю, як там, крім Мальдів, ви їздите по території України, починаючи від Сумщини, Чернігівщини, Харківщини, Херсонщини, Одещини і до Закарпаття, чи бачите, наскільки різна динаміка в країні, як буквально по-різному живуть, починаючи від дерібанів місцевих бюджетів і до куди вони йдуть. Мені дуже прикро, що в більшості місцеві бюджети, які сьогодні отримують ПДФО саме із доходів військових, витрачають кошти на бруківку, в листопаді-грудні на макарони по 170 гривень для шкіл і таке інше. І я хотіла б попросити кожного, хто представляє свій мажоритарний округ, щоб ви запропонували органам місцевого самоврядування підтримати закупівлю, зокрема, дронів для тих військових частин, які цього потребують, в обмін на мільйони коштів, що йдуть до місцевих бюджетів.

Проте хотіла б сказати про інше, в принципі, звернути вашу увагу на роботу територіальних центрів комплектації – так званих військкоматів. Це обличчя – вхід до Збройних Сил, сил оборони. Ті форми і методи, починаючи від корупції... Неймовірно, що Борисова взяли в Києві, а не десь на Мальдівах, і це нарешті сталося. На сьогодні вже понад 20 підозр представникам ТЦК. Більше того, якщо відкриєте зараз новини, побачите як рівненський обласний військком б'є битою свого підлеглого (там п'ятихвилинне відео), знущається над ним.

Так ось я звертаюся до Міністерства оборони і до нашого комітету з проханням повністю реформувати ТЦК, змінити не лише назву, а й саму суть, починаючи з виведення з-під підпорядкування сухопутних військ і закінчуючи дискусією: чи потрібні вони в принципі під керівництвом Генерального штабу, чи можуть це виконувати інші люди, в тому числі цивільні, демобілізовані поранені, жінки, щоб змінити нарешті підхід і припинити це варварство, дикунство, потік корупції і просто сором, про який знає країна і весь світ.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шуфріч Нестор Іванович, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, шановний пане Голово. Прошу передати слово поважному колезі Папієву Михайлу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Михайлович Папієв. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні народні депутати України! Шановні колеги! Наразі ми розглядаємо проект Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні». Наша група підтримуватиме цей проект закону, пропонуємо голосувати його одразу і за основу, і в цілому.

Водночас нам, народним депутатам, необхідно сьогодні звернути увагу на те, що наш головний внесок в перемогу України над росією полягає в прийнятті насамперед і тих законопроектів, які стосуються імплементації законів, які наближають вступ України до Європейського Союзу, і тих, які затверджують підвищення стандартів Збройних Сил України до стандартів НАТО. Оце наш пріоритет. Тому виникає питання щодо графіка роботи Верховної Ради України. Ми пропонуємо, щоб народні депутати України більш щільно збиралися тут, у Верховній Раді України, обговорювали і приймали ті закони, які треба на сьогодні. Насамперед, це реформування соціальної сфери, щоб наблизитися до стандартів Європейського Союзу, до ратифікованих Україною Європейської соціальної хартії та інших законів України. І я вдячний Галині Миколаївні за дуже плідну співпрацю в цьому напрямі. Треба передати адміністрування єдиного соціального внеску Пенсійному фонду – нам необхідно зараз створити єдиний фонд соціального страхування, який опікувався б цим, зменшити адміністрування, щоб люди не бігали з заявами до чиновників, а все робилося в автоматизованому режимі. Надалі нам необхідно створити всі умови для повернення українців, які змушені були виїхати за межі України, щоб вони мали тут відповідне, достойне місце роботи з гідною оплатою праці і з гідним навчанням дітей. Тобто є багато роботи, до виконання якої ми закликаємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бужанський передає слово Веніславському, правильно? Будь ласка, Федоре Володимировичу.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! На превеликий жаль, війна, яка розпочалася 24 лютого минулого року, триває вже рік і п'ять місяців. На превеликий жаль, ця війна триває тому, що деякі політики, в тому числі представлені в цьому залі, робили багато того, щоб нашу оборону суттєво послабити (*Оплески*). Я хочу нагадати, що дуже багато політиків, присутніх у цьому залі, робили все можливе,

щоб ті літаки, які сьогодні пускають ракети по українській території, потрапили до рук нашого нинішнього ворога (*Оплески*). Нагадую всім, що сьогодні багато політиків, які говорять про необхідність консолідації зусиль, робили все, щоб наша оборона була послаблена, і навіть після початку війни 2014 року станом на 2019 рік багато зразків озброєння були знищені завдяки послідовній позиції агентів кремля.

Тому те, що сьогодні ми маємо підтримати правовий режим воєнного стану, продовжити його ще на 90 днів, це, безперечно, завдяки нашій консолідованій позиції на чолі з Президентом, який робить все можливе, для того щоб наша країна здобула нарешті ту незалежність і поборолла того ворога, який на нас напав.

Я закликаю всіх підтримати рішення Президента і проголосувати за продовження строку дії правового режиму воєнного стану.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ще Крулько Іван Іванович, 1 хвилина, і голосуємо.

Будь ласка, Іване Івановичу.

КРУЛЬКО І.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Безумовно, фракція «Батьківщина» як і в перший день, коли розпочалося повномасштабне вторгнення росії в Україну, підтримала введення воєнного стану, так само одногосно і зараз за це голосуватиме. Але війна в Україні триває з 2014 року, і ми повинні розуміти, що вже тоді гинули українські військові, наші захисники. Безумовно, ми продовжимо строк дії воєнного стану, ми віримо в перемогу, ми молимося за кожного українського воїна, який захищає нашу державу.

І я хотів би, щоб ми сьогодні подякували кожному українському воїну, кожному добровольцю, кожному, хто воює на передовій і дає нам можливість працювати в цьому залі, працювати Україні. Давайте помолимося за тих, кого немає. Давайте подякуємо тим, хто живий. Повертайтеся із щитом, а не на щиті. І нехай Україна переможе!

Слава Україні! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні народні депутати України! Відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України, статей 189, 190 Регламенту Верховної Ради України, статті 5 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» ([№ 9532](#)) в цілому

з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 347.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях. Прекрасно. Чудова єдність.

Шановні колеги народні депутати, наступне питання – проект Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації» ([№ 9533](#)).

Шановні народні депутати, відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить затвердження Указу Президента «Про загальну мобілізацію».

Згідно з пунктом 31 частини першої статті 85, пунктом 20 частини першої статті 106 Конституції України, Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» Президент України вніс на розгляд Верховної Ради України проект Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації» (№ 9533). Відповідні матеріали вам надані.

Відповідно до статті 189 Регламенту Верховної Ради України питання розглядається Верховною Радою без голосування щодо включення його до порядку денного за процедурою першого читання та прийняття закону в цілому.

Шановні колеги, можемо без... (*Шум у залі*). Тоді ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 297.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, прошу записатися на виступи: два – за, два – проти. Поки ви записуєтеся, я запрошую на трибуну представника Президента України у Верховній Раді України Веніславського Федора Володимировича для короткої доповіді з цього питання. Будь ласка.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Президент України у повній відповідності до своїх конституційних повноважень вніс на розгляд Верховної Ради України проект Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації». Перший Указ Президента «Про загальну мобілізацію» був нами затверджений в цьому залі 24 лютого минулого року, коли розпочалася широкомасштабна війна. Сьогодні ми вкотре маємо продовжувати мобілізацію, тому що війна, на превеликий жаль, не завершилася і ворог все ще перебуває на тимчасово окупованих територіях України.

Тому від імені Президента я закликаю всіх підтримати Указ Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації».

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Федоре Володимировичу.

Шановні колеги, записалися Федина Софія Романівна, фракція «Європейська солідарність», і зі «Слуги народу», потім – голосуємо.

Будь ласка, Софіє Романівно.

ФЕДИНА С.Р. Зараз ми маємо продовжити мобілізацію для українців. Але, поза всіма факторами, не тільки московська агресія винна в тому, що ми зараз маємо шукати тих, хто боронитиме державу. Однією із перших причин цього всьому є те, що, як так розумію, моновладі й досі не дійшло, що війна триває з лютого 2014 року. І я зараз вимагаю вибачення від усієї моновлади перед родинами загиблих, постраждалих, внутрішньо переміщених осіб з 2014 по 2022 рік, яких ви не хочете ні бачити, ні знати, бо ви всі заглядали в очі путіну і розказували, які будуть у травні шашлики.

Другий момент. Допоки у нас, у залі, сидить «п'ята, опезежешна, колона», про які нормальні результати ми можемо говорити? Зливають усе, що можна злити. Яка тут мотивація для наших бійців? Але ОПЗЖ зараз гарно підголосовує моновладі, разом займаються невідомо чим, але точно не працюють на перемогу української держави.

Хочу сказати, що, те, що дехто тут повдягав зелені сорочки, не означає, що ви воювали і розумієтеся на тому, що зараз відбувається на фронті. А ще нагадаю, що з 2019 року були зупинені ракетні програми, запущено скорочення армії на 100 тисяч, були переслідування ветеранів, волонтерів, бойових генералів, було все, що тільки можна, аби послабити українську державу.

Так, зараз мобілізація потрібна, але через мотивацію. А мотивація іде через довіру до держави, де цінується життя кожного бійця, де не дерибанять гроші в міністерствах оборони, культури, в усіх інших сферах, де не гуляють по закордонах, а забезпечують армію всіма можливими способами.

Вибачення для загиблих героїв негайно! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Швачко передає слово Бужанському. Я правильно розумію?

Будь ласка, Максиме Аркадійовичу, з трибуни.

Шановні колеги, після цього – голосуємо.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановні колеги, я міг би тут згадати багато неприємного про те, хто там що тиснув та кому що казав в минулому. Але прошу всіх звернути увагу, що не на користь нашої країни під час війни, під час обговорення такої важливої теми, як продовження мобілізації, використовувати час для політичного піару, для з'ясування стосунків (*Оплески*). Це не патріотизм! Вибачте, пані Софіє, це ніякий не патріотизм. Це спекуляція на патріотизмі.

Тому я просив би вас не галасувати, а повернутися в той стан, в якому ми працюємо ці півтора року, з початку повномасштабного вторгнення, з початку

війни, яка триває з лютого 2014 року. Давайте поважати всіх тих, хто воює зараз, всіх тих, хто чекає їх вдома, всіх тих, хто загинув за нашу Батьківщину, і пам'ятати про це, виступаючи з цієї трибуни, не використовуючи її задля політичних ігор та атак.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, знаєте, перед тим як перейти до голосування, я просто хочу сказати, що, справді, є певна мудрість в рішеннях Погоджувальної ради, коли рекомендують деякі питання голосувати без обговорення. Тому що інколи краще жувати, ніж говорити (*Оплески*).

Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення... (*Шум у залі*). Хто ще? Ви не записалися. Я перепрошую, Софія Бобровська, 1 хвилина, і перейдемо до голосування.

БОБРОВСЬКА С.А. Дякую. Фракція «Голос». Повертаючись до теми мобілізації, власне, продовження воєнного стану, і до тем ТЦК, хотіла б наголосити на роботі, в тому числі ВЛК. Мені дуже прикро, коли чиновники профільного міністерства розказують про наднизький рівень корупції – начебто в певних районах він сягає лише 1 відсотка. Я не знаю, в яких районах, але в осіб, дотичних до проходження ВЛК, умудряються пройти ВЛК люди з однією ниркою, з онкологією, з розсіяним склерозом і таке інше і стають придатними до служби в Збройних Силах. То в мене є питання не лише щодо кількості, а і якості людей, які потім формують, у тому числі й елітні спецпідрозділи виконання задач. Це неприпустимі речі, абсолютно абсурдні, які потім тягнуть за собою величезну вервечку процедур звільнення з лав сил оборони. Я прошу звернути на це увагу, в тому числі й Генеральний штаб, і нарешті за півтора року виправити цю крамольну ситуацію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення.

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України, статей 189, 190 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації» ([№ 9533](#)) в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 334.

Рішення прийнято.

Закон прийнято. Дякую, колеги.

Покажіть по фракціях і групах.

Шановні колеги, надійшла заява з вимогою про оголошення перерви з заміною на виступ.

Цабаль Володимир Володимирович. Будь ласка, 3 хвилини. Після цього перейдемо до розгляду євроінтеграційних законопроектів. Будь ласка.

ЦАБАЛЬ В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги народні депутати! Шановні українці! Ремонти та будівництво стадіонів за десятки мільйонів гривень, прибирання аеропортів, які не функціонують, за десятки мільйонів гривень, закупівля барабанів, сковорідок для укриттів за великі кошти, закупівля продуктів харчування за завищеними цінами для укриттів та пунктів незламності – це ті невеликі приклади ситуацій, які за останні тижні викликали в суспільстві не лише обурення, а й лють у зв'язку з дуже часто необґрунтованими, а деколи навіть потенційно корупційними закупівлями за державні кошти. Я розумію, що не всі закупівлі не потрібні. Можливо, деякі із цих випадків дійсно обґрунтовані, треба досліджувати. Але ми розуміємо, в той час, коли значна частина українців захищає країну, інша сумлінно платить податки, розраховуючи, що кожна гривня піде на фінансування безпеки і оборони, існує іще один прошарок українців – державні чиновники, які думають, що вони можуть витратити державні кошти, в кращому випадку, на непотрібні речі, щоб гроші не згоріли до кінця року, а в гіршому, на потенційно корупційні речі.

У зв'язку з тим, що ці події за останні тижні викликали значний суспільний резонанс, наша фракція ініціює створення тимчасової слідчої комісії для дослідження можливих порушень законодавства в Україні під час здійснення публічних закупівель у період дії воєнного стану. Це не буде стосуватися закупівель для військових, оскільки цим займаються вже інші комісії, інші органи. Але я хочу, щоб з цього питання ми як Верховна Рада виконували не лише законодавчу функцію, а й контролюючу, і реагували на запит суспільства.

Тому я закликаю всі фракції і групи підтримати створення цієї комісії, подати свої кандидатури. Вдячний фракції «Батьківщина», групі «Партія «За майбутнє» за подання кандидатур, а також тим, які пообіцяли це зробити. Давайте разом виконаємо нашу контролюючу функцію.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до розгляду наступного питання – проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення положень про конкурсний відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України» ([№ 9322](#)).

Шановні колеги, ще раз нагадую, на засіданні Погоджувальної ради ми домовилися про такий регламент розгляду цього питання: Геращенко – 5 хвилин, Климпуш-Цинцадзе – 5 хвилин, Федина – 5 хвилин, Юлія Володимирівна Тимошенко – 5 хвилин, Власенко – 3 хвилини, Мамка – 3 хвилини, і голосуємо. Правильно, шановні колеги? Тоді почнемо.

Геращенко. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні українці, «Європейська солідарність» вітає той факт, що членство України в ЄС і НАТО нарешті стало об'єднуючою українською ідеєю. Європейський Союз сформував сім чітких вимог для України, необхідних для того, щоб вже цього року, після проміжного звіту, який має відбутися в жовтні, Україна в грудні розпочала офіційні перемовини щодо членства України в ЄС. «Європейська солідарність» щодня з подивом чула від колег з монобільшості, від уряду, від влади про те, що Україна вже виконала всі ці сім пунктів. Ці заяви викликали відверте подивування і розчарування і в самій Європейській комісії і Брюсселю, тому що насправді нічого не виконано, окрім Закону «Про медіа».

Серед невиконаних пунктів є Закон «Про Конституційний Суд України». «Європейська солідарність» завжди наполягала на тому, що єдиний орган конституційної юрисдикції України має формуватися незалежно від Банкової. Два роки тому ми подали законопроект, який відповідає європейським стандартам і вимогам Венеційської комісії, що кандидатів на посаду суддів Конституційного Суду мають обирати за тією самою схемою, що і суддів Вищого антикорупційного суду, який довів свою неупередженість і високу професійність. І що? Наш законопроект, як завжди, не включили до порядку денного, а прийняли той законопроект, який не був схвалений ані нашими європейськими партнерами, ані Венеційською комісією, і ми щодня чули брехню, що все добре. Більше того, з порушенням ви обрали вашу колегу пані Совгірю суддею Конституційного Суду України. Так не формується Конституційний Суд. Тому на сьогодні ми маємо три висновки Венеційської комісії, де вона вказує на всі недоліки прийнятих вами законів, невідповідність їх європейським нормам, а ви тричі переписуєте цей законопроект.

«Європейська солідарність» намагалася допомогти вам, вірніше, Україні прийняти фаховий законопроект через поправки, через реєстрацію нового законопроекту, де ми пропонували сформувати Дорадчу групу, яка оцінюватиме кандидатів на посаду судді Конституційного Суду, у складі семи експертів, три із яких представляли б українське професійне юридичне середовище і четверо – незалежних експертів із-за кордону, але ви це тричі відкинули. Більше того, нам було дико чути відверту брехню віце-прем'єрки з питань євроатлантичної інтеграції, яка, не прочитавши законопроект «Європейської солідарності», говорила про якихось вісім експертів і таке інше.

Тому в нас заклик: по-перше, читайте законопроекти опозиції, по-друге, вносьте їх до сесійного залу, по-третє, як люди, які дуже добре вивчили досвід

усіх країн Балтії і Східної Європи, які стали частиною ЄС і НАТО, хочемо зауважити, що в цих країнах саме уряди відігравали ключову роль в адаптації законодавства до норм *acquis*, тобто вони подавали до парламенту закони, які мають бути прийняті на виконання домашнього завдання.

Що ми бачимо, шановні українці, в українському порядку денному? Уряд повністю провалив цю роботу – в сьогоднішньому порядку денному жодного законопроекту від уряду на вимогу виконання семи пунктів, необхідних для початку перемовин щодо членства України в ЄС. Законопроект щодо Конституційного Суду – неурядовий, законопроект про антимонопольне законодавство – неурядовий, законопроект про повернення е-декларування, про яке уряд так багато кричить, – неурядовий. У нас питання: чим займається цей уряд?

Сьогодні відправили у вільне плавання пана Ткаченка? Так весь уряд треба відправити у вільне плавання, тому що там «лічняки», «шкурняки», корупція і нічого, що стосується європейської та євроатлантичної інтеграції.

Користуючись нагодою, ми вітаємо те, що сьогодні Зеленський поїхав на саміт НАТО. Але чому він не відвідав саміти у Лондоні, Мадриді – нам незрозуміло. Але є одне «але»: і досі немає чіткого переліку тих вимог, які наші переговорники мають узгодити з НАТО, для того щоб Україна розпочала офіційні перемовини після закінчення війни і це не тривало роками.

Сьогодні ми вимагаємо підтримати поправки «Європейської солідарності», які відповідають нормам *acquis* Європейського Союзу і вимогам Венеційської комісії. Перестаньте дурити наших партнерів, бо вони потім як кошенят тичуть вас носом у вашу постійну брехню.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна. Будь ласка, 5 хвилин. Приготуватися Федині.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, я рада, що ми сьогодні розглядаємо в другому читанні законопроект, який, можливо, нарешті встановить незалежну і чітку процедуру відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України. Але давайте трохи ретроспективно подивимося на те, що ми робимо.

Понад рік тому ми отримали від Європейської комісії та Європейського Союзу сім вимог, які супроводжували рішення про наше кандидатство. Верховна Рада України устами своїх очільників голосно заявляла, що ми максимально мобілізувалися для їхнього виконання.

Що ми зробили спочатку? Не розглядаючи законопроект про призначення суддів Конституційного Суду України, ця зала призначила членкиню політичної монобільшості на вакантну посаду судді Конституційного Суду і лише після того внесла перший проект закону про зміну підходу до відбору кандидатур на посаду

судді Конституційного Суду. У цьому залі ми чули заклики, биття в груди, що цей проект закону повністю узгоджений з Венеційською комісією, повністю відповідає вимогам, які виставила Венеційська комісія, що з Європейською комісією все опрацьовано. З цієї трибуни я тоді попереджала, що нам доведеться переробляти цей законопроект, бо він не має нічого спільного з тим, що зазначено в рекомендаціях Венеційської та Європейської комісії.

Через дев'ять місяців ми з вами переглядаємо своє рішення. Думаю, нам має бути соромно, тому що ми могли отримати оцінку не 2 позитивно оцінених виконаних умов із 7, а набагато більшу, якби політична мова, політична воля співпадали з політичними деклараціями. Я закликаю уникати таких схвальних відгуків, як у січні, коли Голова парламенту голосно сказав, що парламент виконав уже все від нього залежне для виконання семи рекомендацій, а потім Прем'єр-міністр України обіцяв на всю країну, що за два роки ми будемо вже в ЄС і теж казав про те, що Україна все виконала. Не виконала! Давайте дивитися в дзеркало і бачити реальний відбиток, а не міфічну істоту, яку ви самі собі намалювали.

Сьогодні ми маємо історичний шанс: Європейський Союз в кінці року за умови виконання нами реально всіх семи умов щодо кандидатства зможе ухвалити історичне для нас рішення про відкриття перемовин про членство. І якщо цього не станеться, це буде відповідальність і уряду, який сьогодні дійсно не вніс жодної ініціативи на виконання цих умов, і цієї зали, зокрема монобільшості. Тому що робити вигляд і дійсно робити – це абсолютно різні речі.

Тому, колеги, я закликаю вас до відповідальності. Я згодна, що все одно треба підтримати цей недосконалий законопроект, в якому, зауважу, ми не спромоглися зробити все ідеально, як рекомендувала Венеційська комісія у своєму останньому висновку. І мені прикро, що сьогодні ми все ще говоримо про те, що цей законопроект має правову невизначеність, а правова невизначеність – це те, що неприпустимо в Європейському Союзі. Між крапельками, колеги, в Європейський Союз ми не зайдемо.

Сьогодні можна підтримати цей законопроект, але перестаньте дурити людей, перестаньте робити вигляд, що ви щось виконуєте. Ми – під лупою, ми – під збільшувальним склом, і якщо ми не зробимо все правильно, якщо ми не виконаємо все на 120 відсотків, ми змарнуємо той шанс, який для нас здобули наші героїчні і славетні Збройні Сили і сили оборони.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федина Софія Романівна, після неї – Сергій Володимирович Власенко, Юлія Володимирівна Тимошенко, Григорій Миколайович Мамка, і перейдемо до голосування.

Федина. Будь ласка, 5 хвилин.

ФЕДИНА С.Р. Ви знаєте, колеги, ми живемо в унікальний час, коли в Україні існує не просто монобільшість, а моновлада, яка дає два шляхи розвитку

ситуації: перший – це унікальна можливість і унікальна єдність політичної волі розв'язувати величезний перелік проблем, перед якими стоїть Україна, другий – якщо піти не туди, є можливість валити і знищувати все, що вже має Україна. На жаль, в ситуації із законопроектом щодо Конституційного Суду, як і щодо багатьох інших, зокрема оборонки, у нас складається ситуація, що треба написати, що всі дурні, починаючи з наших західних партнерів, а ми єдині мудрі. Але так виходить, оці схеми, комбінації, махінації в результаті вилазять боком українській державі.

Так само і з цим законопроектом. Так, він недосконалий, але нарешті це хоча б спроба почути зауваження наших західних партнерів, зокрема Венеційської комісії. Коли півтора року тому фракція «Європейська солідарність» і та сама Венеційська комісія казали, що той наявний законопроект не відповідає усім вимогам, не співставний з *acquis communautaire*, його норми не розв'язують проблеми, навпаки, закладають корупційні основи формування Конституційного Суду, максималізують вплив влади на обрання «зручних» суддів Конституційного Суду, що ми чули в цьому залі? Партнери не праві, вони помиляються, «Європейська солідарність» не така, як ви смієте нам щось таке говорити.

Минула купа часу і в результаті Україну ткнули носом в ту саму проблему, яку зараз ми й намагаємося розв'язати вже цим недосконалим законопроектом. Так, він нарешті збільшує перевагу закордонних експертів над українськими, але в ньому ми маємо своєрідну маніпуляцію, тому що можливо «найпаскудніших», «найручніших» кандидатів ми не проведемо, влада не проведе, але й хороших кандидатів, які не вигідні владі, так само буде дуже легко не допустити навіть до самого конкурсу. Навіщо це робити? Якщо ми дійсно діємо на користь держави, навіщо ці маніпуляції, навіщо оці от ручні механізми, щоб все вирішувати. Тоді це явно не на користь держави, а задля того, щоб можна було мати біля себе «ручних» осіб.

Я перепрошую, але чи маємо ми зараз самодостатній парламент? Ні, колеги. Ви ж голосуєте так, як вам скажуть, тикаєте зелену кнопку тоді, коли вам скажуть. Чи ми маємо самодостатній уряд? Ні. По суті жоден із міністрів, за винятком поодиноких, зокрема можу говорити стосовно однієї особи, це так само «ручні» люди, які виконують те, що їм скажуть з Банкової. А якщо казати наскільки в нас ефективна парламентсько-президентська республіка, яка здатна задіювати механізми неупередженості, так немає цього, бо в нас є одна людина на букву «Є» в Офісі Президента, яка курує абсолютно усі напрями і розказує усім, що робити, а зараз навіть у ручному режимі контролює, хто може перетинати кордон, а хто – ні.

І повертаючись до законопроекту про формування Конституційного Суду. Сьогодні ми його будемо підтримувати, бо це дуже важливо. Нехай він уже буде в такій недосконалій формі, але надалі наступні проблеми будемо розв'язувати.

А тепер звертаюся до громадян України, які чорт зна коли, серед ночі, дивитимуться трансляцію Ради, ті небайдужі громадяни України. У цьому

залі майже ніхто нічого не слухає, людям насправді наплювати і на суть законопроекту, і на Конституційний Суд. І це найбільше тривожить, тому що, як на мене, в цих реаліях ми мали б розбиратися в усіх нюансах і, маючи монобільшість, моновладу і єдине бажання щось зробити для української держави, якнайшвидше приймати ті законопроекти і в такому вигляді, що насправді нас наблизить до європейського законодавства, а не до московсько-федераційного «ручніка».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко Сергій Володимирович. Будь ласка, 3 хвилини. Потім – Юлія Володимирівна Тимошенко – 5 хвилин, Григорій Миколайович Мамка – 3 хвилини, одна поправка, на підтвердженні якої наполягає Арахамія, і голосуємо за законопроект.

ВЛАСЕНКО С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія *Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»*). Дякую, шановний пане Голово. Колеги, я не хочу пророкувати, але можу сказати, що буде, коли цей законопроект буде реалізований: Україна матиме Конституційний Суд, в якому буде 18 «совгирь». Це люди, які нічого не розуміють в конституційному праві, політично заангажовані, можуть приймати рішення не на користь України, а на користь невідомо кого. Ще раз хочу нагадати припис Конституції України, що владу в Україні здійснює український народ. Не іноземці, не іноземні порадики, дорадики, а український народ. Натомість нам пропонують процедуру, в яку нормальний професіонал, який поважає себе, ніколи не зайде. Хто його оцінюватиме, хто оцінюватиме професійну репутацію кандидата на посаду судді Конституційного Суду? Якісь хлопчики і дівчата, яких призначатимуть іноземні організації? Так на засіданні комітету були ці хлопці, які взагалі не розуміють, як працює держава, що таке Конституція, що таке професіоналізм, юриспруденція. Вони вміють лише повторювати політичні мантри і кричалки. І ви хочете, щоб ці люди відбирали кандидатури на посаду судді Конституційного Суду?! Навіщо нам іноземні порадики чи дорадики? Та я з цієї трибуни назву вам три прізвища людей, яких можна призначати в комісію з відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду: професор Микола Іванович Козюбра – абсолютно беззаперечний авторитет, людина, яку знає кожен в юридичному середовищі; Віктор Іванович Шишкін – людина кристальної чесності; Іван Петрович Домбровський – колишній Голова Конституційного Суду, який подав у відставку, коли на нього тиснули, щоб він повернув владу Януковичу. Три абсолютно нормальні людини. Вам що, треба іноземні порадики? Звичайно, ні. Цей законопроект приймається для того, щоб у Конституційному Суді було 18 «совгирь».

І я, до речі, припинив би маніпуляції. Тут попередньо виступали три оратори, розповідали, як вони за щось там боролися. На превеликий жаль,

за всієї поваги до Венеційської комісії, вона вперше в історії надала три заключення щодо одного й того самого законопроекту, які деколи самі собі суперечать. Тобто, на жаль, є сумніви в цих трьох заключеннях Венеційської комісії. Ще раз підкреслюю, Україні потрібен якісний, фаховий, незалежний Конституційний Суд. Склад такого Конституційного Суду у нас був. Це перша «золота» його каденція, коли обирали до Конституційного Суду не «совгирь», а Козюбру, Шишкіна і Домбровського. Тоді працював Конституційний Суд, виносив рішення на користь Конституції, захищаючи її. Ось до цього нам треба йти, а не до руйнації юридичної системи, яка призведе до того, що Конституційний Суд взагалі перетвориться на ніщо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Юлії Володимирівні Тимошенко – 5 хвилин, після цього Мамка – 3 хвилини, поправка, на підтвердженні якої наполягає Давид Георгійович, і голосуємо за законопроект.

Будь ласка, Юліє Володимирівно.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні друзі, те, що робиться в цьому залі, іноді це вже такий «отстой», що, чесно кажучи, диву даєшся. Я хочу нагадати перед завтрашнім Днем Української Державності, що в нас існує фундаментальний документ – Декларація про державний суверенітет України. Хто ніде не вчився, не має ніякої освіти, ну, пусто в голові, що поробиш, перечитайте цю декларацію, буде дуже корисно. Там Верховна Рада прямо проголошує державний суверенітет України як верховенство (увага!), самостійність, повноту і неподільність влади республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах.

Дорогі друзі, якщо для когось це пустий дзвін, то мені вас просто дуже шкода. Тоді незрозуміло, що ви в цьому приміщенні взагалі робите. За всієї поваги до наших західних друзів, Європейського Союзу, всіх інших, який ви приймаєте сьогодні закон? Що ви робите? Я вам розшифрую, якщо не у всіх є розуміння, що ви зараз хочете прийняти закон, який прямо суперечить Конституції України. Відповідно до Конституції України Конституційний Суд формується за квотами (по третині) Президента України, з'їзду суддів України і Верховної Ради України.

Про що цей законопроект? Створюється абсолютно неконституційний орган – Дорадча група експертів. Людям, про яких в Конституції не прописано взагалі (хто ці люди, покажіть мені їх), дається право вказувати Президенту, з'їзду суддів і парламенту, яких кандидатів вони мають призначати на посаду судді Конституційного Суду. Ви розумієте, що робите? Ви на суверенітеті України ставите крапку, тому що Конституційний Суд – це єдиний орган, який зобов'язаний контролювати дотримання Конституції в усіх аспектах нашого життя.

Зараз ви віддаєте на аутсорсинг функції Конституційного Суду України. Знаєте, про що це говорить і чому сьогодні ставлять такі вимоги Україні? Тому що не вірять цій владі. Тому що вони думають, що ви всі разом не здатні призначити суддів Конституційного Суду. Такий закон – це плювок вам в очі і Президенту України. Кажуть, давайте цю функцію ми віддамо Дорадчій групі, яка взагалі невідомо як народжується.

А тепер скажіть мені, будь ласка, як ви потім будете дивитися в очі правознавцям, які ще живуть і працюють в Україні, за межами цього приміщення? Як ви їм будете дивитися в очі, якщо таку «херню» приймете?

Дорогі друзі, я дуже рада, що є люди, які не можуть за це голосувати. Я дуже рада, що є люди, які знають, що написано на будівлі парламенту Великої Британії: найцінніше, що є, – це національні інтереси.

Якщо ваш Конституційний Суд, бо він буде не наш, а ваш, формуватиметься на аутсорсингу, буде сформований на базі цього нового закону, ви розумієте, що він не матиме абсолютно ніяких можливостей захистити наші національні інтереси і Конституцію. Там діятимуть національні інтереси інших держав, а, можливо, і великих, глобальних корпорацій та, що завгодно, але не національні інтереси України. Цей законопроект прямо суперечить нашій Конституції.

Хочу сказати, вчіться у Польщі вести переговори з Європейським Союзом, Міжнародним валютним фондом, з будь-якими міжнародними організаціями. Починайте вчитися у дружньої нам Польщі, яка здатна захистити свої національні інтереси. Усі переговори щодо вступу в Європейський Союз, всі переговори щодо будь-яких міжнародних позицій вони провели, виходячи виключно з конституції Польщі, її національних інтересів. Вони не зливали свою конституцію і національні інтереси так, як ви зараз. Не голосуйте за це! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, зараз ще виступ Григорія Миколайовича Мамки, 3 хвилини. Після цього поправка, на підтвердженні якої наполягає Арахамія, виступ від комітету, 2 хвилини, і голосуємо.

Будь ласка, Григорію Миколайовичу, 3 хвилини.

МАМКА Г.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Шановні народні депутати, для життя держави і громадян Основним Законом є Конституція, яка гарантує як права, так і обов'язки кожному громадянину України. У висновках Венеційської комісії і міжнародних експертів сказано, що Конституція в нас найкраща, треба лише її дотримуватися.

От у нас суддею стане та кваліфікована людина, яка знає специфіку конституційного права, а її відбиратиме Дорадча група експертів. Венеційська комісія рекомендує нам сім таких експертів, тому що використовує математичний спосіб підрахунку голосів, а ми кажемо, що шість. Якщо шість: три – за, три – проти, то хто виграв? Що Дорадча група документує або рекомендує?

У законопроекті вибудована інша модель, але математичний підхід залишився такий, що важливіший голос – голос експерта міжнародних партнерів. Три представники, то який голос важливіший – перший чи третій? Цього не сказано.

Я звертаю увагу на свої поправки, які були відхилені комітетом, на якість тих експертів, які входитимуть до складу Дорадчої групи. Якщо це буде кандидатура від Верховної Ради, ми можемо його послухати, дати належну оцінку його бекграунду, а хто буде давати кандидатурам від міжнародних партнерів? Звертаю увагу, схема побудована так, що подаються кандидатури від міжнародних організацій. А що це за організації? Хто дає їм критерії і все інше?

Ми будемо підтримувати цей законопроект лише через те, що він євроінтеграційний. Але треба відповідати і керівнику комітету, і тим авторам, хто його вносив, і Кабінету Міністрів за те, що, якщо вибиратимуть вічно суддів Конституційного Суду, то необхідно або складати мандат і повноваження, або брати на себе відповідальність.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я прошу народного депутата Маслова – керівника комітету, зайняти місце на трибуні. Зараз буде одна поправка, важливо розуміння комітету. Після цього, перед голосуванням, виступ від євроінтеграційного комітету.

Арахамія Давид Георгійович. Будь ласка.

АРАХАМІЯ Д.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, колеги! Я наполягаю на підтвердженні поправки 422. Були зауваження від Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України щодо дії норм цієї поправки в часі. Це не впливає на зміст законопроекту, на наші зобов'язання, які ми взяли перед Європейським Союзом. Прошу провалити цю поправку, щоб врегулювати норми законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Яка позиція комітету? Будь ласка, Денисе Вячеславовичу.

МАСЛОВ Д.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань правої політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Комітетом цю поправку враховано, але дійсно є зауваження Головного юридичного управління. Ця поправка взагалі не стосується порядку відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду, предмету цього законопроекту. У Головного юридичного управління виникли зауваження щодо коректності формулювання, для того щоб була ясність щодо

застосування дії закону в часі. Тобто поправка не стосується цього законопроекту, тому, як ми кажемо, логіка є в тому, щоб цю поправку зараз не підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Денисе Вячеславовичу.

Шановні колеги, поправка 422 авторства Дениса Вячеславовича Маслова комітетом врахована. Водночас Давид Георгійович Арахамія говорить, що... *(Шум у залі)*. А, це комітетська поправка, перепрошую. Давид Георгійович Арахамія просить поставити цю поправку і рішення комітету... *(Шум у залі)*. Поправка про те, що суддя Конституційного Суду може подати заяву про відставку за наявності стажу на посаді судді Конституційного Суду щонайменше сім років.

Ставлю на голосування поправку 422 для підтвердження. Прошу голосувати.

Арахамія просить не підтримувати. Будь ласка.

«За» – 32.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, я прошу дати 2 хвилини на виступ від комітету.

Будь ласка, Івано Орестівно Климпуш-Цинцадзе. Після цього – голосуємо.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Я дякую за можливість озвучити позицію Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

За результатами розгляду цього законопроекту до другого читання комітет ухвалив висновок, згідно з яким цей законопроект не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, сприятиме виконанню однієї із семи рекомендацій Європейської комісії щодо ухвалення законодавства про процедуру відбору суддів Конституційного Суду, враховує рекомендації Венеційської комісії, надані в останньому висновку від 10 червня 2023 року.

Водночас законопроект містить положення, які не відповідають принципу правової визначеності і можуть завадити досягненню поставленої мети стосовно запровадження прозорої процедури відбору кандидатів на посаду судді КСУ, а саме: надається широка дискреція повноважень конкурсній комісії, Раді суддів та комітету, який розглядатиме подані кандидатами документи на посаду судді Конституційного Суду України, в ухваленні стосовно такої особи рішення про допуск або відмову у допуску до конкурсного відбору через невиправлення помилок чи неточностей у документах залежно від характеру та змісту таких документів. Я прошу, колеги, врахувати це рішення комітету під час голосування.

Також хотіла б звернути увагу президії Верховної Ради України, комітет ухвалив рішення про те, що законопроект спрямований на виконання наших міжнародно-правових зобов'язань у сфері європейської інтеграції, а відповідно має розглядатися під прапорцем, який, на жаль, застосовується до тих

законопроектів, які не завжди на це спрямовані. Прошу це враховувати під час підготовки порядку денного наступних пленарних засідань.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Денисе Вячеславовичу, займіть своє місце на трибуні.

Шановні колеги, прошу приготуватися до голосування. А поки Денис Вячеславович, дасть відповідь на ті зауваження, які були. Будь ласка, 1 хвилина. Після цього – голосуємо.

МАСЛОВ Д.В. Дякую, Руслане Олексійовичу. На жаль, в мене лише 1 хвилина на відповідь, тому я дуже коротко. Відповім цитатою із висновку Венеційської комісії щодо цього законопроекту від 10 червня 2023 року.

«Пункт 39. Незважаючи на агресивну війну Російської Федерації проти України, українська влада, а також громадянське суспільство продемонстрували зразкову готовність просуватися вперед з реформами та виконувати рекомендації Венеційської комісії.

Пункт 41. Комісія бажає висловити своє задоволення конструктивним ставленням української влади».

Так що, колеги, є позиція Венеційської комісії щодо цього законопроекту. Голосуємо, виконуємо першу рекомендацію Європейської комісії, відкриваємо шлях для перемовного процесу про вступ України до Європейського Союзу. Підтримуємо! (*Оплески*).

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Денисе Вячеславовичу.

Шановні колеги, ми завершили обговорення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення положень про конкурсний відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України» ([№ 9322](#)) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 293.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Дякую, колеги, дякую Денисе Вячеславовичу. Думаю, є ще одна галочка «виконано» навпроти наших рекомендацій.

Ідемо далі, шановні колеги. Наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» ([№ 9338](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про включення цього питання до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 285.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 237.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, давайте обговоримо: два – за, два – проти і проголосуємо.

Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

Слово надається Борзовій Ірині Наумівні, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка, Ірино Наумівно.

БОРЗОВА І.Н., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (одномандатний виборчий округ № 14, Вінницька область, політична партія «Слуга народу»). (Не чути).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не будете виступати. Дякую.

Слово надається Бондарю Михайлу Леонтійовичу, фракція політичної партії «Європейська солідарність». Будь ласка.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Прошу передати слово колезі Княжицькому Миколі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановні колеги, суть проекту ви знаєте. У ньому пропонується значно розширити можливості використання зон відчуження та обов'язкового відселення, зокрема, дозволити: на території зони відчуження створювати могильники з відпрацьованим ядерним паливом; Державному агентству України з управління зоною відчуження регламентувати відвідування цієї чорнобильської території з туристичною метою; визначати джерела інвестицій в чорнобильську зону, зазначивши, що таким джерелом є ДП «НАЕК «Енергоатом».

Чи потрібно це зараз? Очевидно, що це дискусійне питання.

Чи відповідає це нашим зобов'язанням перед Європейським Союзом? Законопроект не суперечить міжнародним зобов'язанням України, але не повною мірою враховує положення Директиви Ради 2013/59/Євратом від 5 грудня

2013 року про встановлення основних норм безпеки для захисту від загроз, зумовлених впливом іонізуючого випромінювання, і потребує доопрацювання з метою врахування положень цієї директиви. Ідеться про встановлення лімітів ефективної дози випромінювання.

Чи є до цього законопроекту зауваження? Очевидно. Головним науково-експертним управлінням Апарату Верховної Ради України (ви можете побачити це самі) на 12 сторінках виписані зауваження до законопроекту, значна частина з них є суттєвими та потребує опрацювання. Крім того, ГНЕУ звертає увагу на те, що на розгляді Верховної Ради перебуває щонайменше три законопроекти з цієї тематики, які зареєстровані ще в 2021 році, але для обговорення в зал вони не вносилися. До речі, з них два проекти урядові.

Зрозуміло, що голосувати за цей законопроект, з нашої точки зору, немає сенсу, тому що, коли уряд подає поспіль декілька непрофесійних проектів, які згодом не вносяться на розгляд залу, то виникає питання щодо логіки законотворчості уряду. Ми будемо утримуватися.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Кабаченку Володимирі Вікторовичу, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

КАБАЧЕНКО В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Прошу надати слово Тимошенко Юлії Володимирівні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Володимирівна Тимошенко. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Дорогі друзі, це такий же законопроект, як і всі, які ви приймаєте. Уже не хочеться, чесно кажучи, енергію витратити, тому що достукатися до вашої свідомості дуже важко. Просто зверніть увагу на те, що саме дозволяється цим законопроектом. А дозволяється створення території спеціального промислового використання в межах зони відчуження.

Ця територія спеціального промислового використання, в принципі, є довічно непридатною ані для проживання, ані для чогось іншого. Проектом закону надається право, вірніше так, скасовується заборона на будівництво санаторіїв, дитячих таборів відпочинку; скасовується заборона на залучення школярів, учнів, студентів до будь-яких робіт, а також відмінюються приписи, якими держава гарантує на цій території постійний дозиметричний контроль, тобто не треба жодного дозиметричного контролю, там уже все в порядку. Я можу ще сказати, що ним скасовуються, зокрема, і пільги, ставиться під сумнів існування третьої чорнобильської зони, ну, ви знаєте що це таке.

І для того, щоб ви просто розуміли всю некомпетентність людей, які внесли цей законопроект. Річ у тому, що після напіврозпаду плутонію, ну, скажімо, формується такий радіоактивний елемент, як америцій, який надзвичайно небезпечний для життя людей, його напіврозпад – більше семи тисяч років. І цього наша влада взагалі не враховує, хоча це означає, що на цих територіях не можна нічого робити, тому що америцій водорозчинний. Будь-які рослини, а ви тут дозволяєте і лісництво, і все на світі, що тільки можна... Ви просто будете вбивати людей через свою некомпетентність.

Наша команда голосуватиме проти цього і проти ліквідації третьої чорнобильської...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шуфрич Нестор Іванович. Будь ласка.

Шановні колеги, після цього виступу переходимо до голосування (*Шум у залі*). А, ще Арешонков.

Будь ласка, Несторе Івановичу.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановні колеги, ми пережили Чорнобильську катастрофу, відчуваємо, на жаль, її наслідки, але час минає і найкритичніший двадцятип'ятирічний період уже минув. Так сталося, що Україна має, ще раз скажу, на превеликий жаль, унікальний майданчик для проведення наукових досліджень, використання окремих територій, щоб вивчати те, як може жити наша планета після такого радіаційного ураження. Ми повинні використовувати цю територію та сприяти її використанню.

Стосовно використання цієї території для зберігання радіоактивних відходів і відпрацьованого ядерного палива. На жаль, ми змушені це робити. Скажу відверто, я завжди був категорично проти. Але ми не маємо змоги вивозити відпрацьоване ядерне паливо на зберігання в ту країну, куди раніше вивозили, тому змушені, ще раз підкреслюю, змушені шукати ті можливості, які для нас зараз є, а це виключно чорнобильська територія.

Ми маємо цей законопроект підтримати у першому читанні і дуже ретельно підготуватися під час розгляду в другому читанні до прийняття його в цілому.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ще виступить Арешонков, група «Довіра», 1 хвилина, і після цього голосуємо. Запросіть народних депутатів до залу.

АРЕШОНКОВ В.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 64, Житомирська область, самовисуванець). Шановний пане Голово! Шановні колеги! У мене дуже мало часу на виступ, тому я скажу коротко. Закликаю всіх народних депутатів, особливо мажоритарників, на територіях яких проживають громадяни, що

постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, не голосувати за цей законопроект, повернути його як мінімум на доопрацювання.

Уряд не виконав свої обіцянки перед чорнобильцями. Він два тижні тому обіцяв, що до кінця воєнного стану ситуація стосовно соціальних пільг не буде змінена. Натомість у цей, можливо, нормальний загалом законопроект внесли дві норми, якими обмежуються соціальні права і пільги чорнобильців.

Колеги, не голосуйте! Ви знову матимете негатив від людей. Подумайте над тим, що ви робите. А законопроект потрібно доопрацювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до голосування. Прошу народних депутатів підготуватися.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» ([№ 9338](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 159.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про направлення законопроекту № 9338 на повторне перше читання. Прошу голосувати. Давайте підтримаємо, нехай доопрацюють. На повторне перше читання.

«За» – 160.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про повернення цього законопроекту суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 182.

Рішення не прийнято.

Законопроект вважається відхиленим.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення передбачуваності бюджетної політики та посилення боргової стійкості» ([№ 9346-1](#)).

Шановні колеги, у нас була домовленість надати 3 хвилини Гончаренку для виступу і одразу проголосувати три його поправки, далі поставити п'ять поправок на підтвердження, на вимогу Южаніної, і після цього... *(Шум у залі)*. А, перепрошую, і п'ять поправок від представників фракції «Батьківщина». На що?

Крулько, це будуть ваші поправки чи на підтвердження? *(Шум у залі)*.

Крулько, 2 хвилини (зараз, почекайте, я запишу), і Мокан – одна поправка на підтвердження (*Шум у залі*).

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Мокан – для врахування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для врахування, свою. А, перепрошую, для врахування, так. Добре. Дякую.

Шановні колеги, тоді почнемо.

Гончаренко, 3 хвилини, виступ. І голосуємо три поправки.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Дякую. Шановні колеги, ми з вами розглядаємо важливий законопроект. Мова йде фактично про стратегію бюджетної політики і державний борг. Це важливо, цим треба займатися. Будуть поправки, я озвучу, чому вони важливі. Але, користуючись можливістю, я хочу, щоб ми обговорили питання ширше.

Де наша економічна стратегія? Ну, нам реально дуже важливо мати стратегію щодо кожного напрямку. Стратегія щодо державного боргу. І це тому, що Міжнародний валютний фонд вимагає, ми нарешті розглядаємо проект. А інші питання? Де економічна стратегія? Де врешті-решт наш уряд? Невже ніхто, крім мене, не хоче побачити в цій залі представників уряду? Я цього не розумію.

Чому, щоб побачити членів нашого уряду до нас має прийти Трюдо чи прем'єр-міністр Іспанії, чи ще хтось? Ну, це ж наш уряд! І запитань до нього дуже багато.

Де стратегія розвитку військово-промислового комплексу? Чому ми дивимося, як росія відкриває один завод з виробництва «ланцетів», інший? Ці «ланцети» знищують нашу техніку. Чому ми дізнаємося, що Україну вже бомблять «шахедами», вироблені в росії? Невже, іранські «шахедами», а вироблені в росії? У Татарстані будується новий величезний завод з виробництва «шахедів». Де наші «шахедами»? Де наші дрони, які мають «задовбати» цю Москву і цю русню? Ну, в нас цього немає, бо ми не бачимо стратегії.

Де наша стратегія політики протидії гібридним загрозам? Де наша стратегія щодо московської церкви? У нас боротьба за ту Лавру вже як битва, я не знаю за що. Та за секунди їх треба викинути. Потрібно розглянути нарешті законопроект про заборону московської церкви в Україні і поставити крапку.

Де стратегія культурної політики? Де стратегія того, що ми робимо стосовно мільйонів людей, які за кордоном? Але ж це наші співвітчизники.

Де наша дипломатична стратегія? У нас досі немає посла в Індії, немає посла в Бразилії, а це ключові країни світу. Ну, нам не до цього. Тепер у нас ще й немає посла у Великій Британії, тому що посол щось не так сказав. Викинули швидко, а кого призначити – не знаємо.

Друзі, так не може жити держава. Поки ми тут займаємося якоюсь дурницею, поки в нас немає ключових... Ми не розглядаємо стратегії.

Де наша стратегія щодо військовослужбовців? Знову пленарний день – знову жодного питання стосовно військовослужбовців. Де законопроект про демобілізацію після 18 місяців служби? Де законопроект про демобілізацію інвалідів першої та другої груп, обмежено придатних? Це все закони, яких чекає наше військо. Де все це?

Друзі, схаменіться! Давайте займемося стратегіями.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я поставлю на голосування три поправки: 32, 41, 77. Правильно? (*Шум у залі*). Тільки дві? Поправки 32 і 41, так? Добре.

Шановні колеги, ставлю на голосування поправку 32 Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування завершальну поправку 41 Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 46.

Рішення не прийнято.

Ніно Петрівно, у вас поправки на підтвердження, тому ми поставимо їх на голосування в кінці.

Хто ще наполягає на голосуванні своїх поправок для врахування? Мокан і Крулько. Спочатку виступить Крулько, потім – Мокан. Три хвилини, так? Дві хвилини.

Крулько. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, ті, які планують голосувати за цей законопроект, я просто хочу вам сказати, що відбудеться, коли ви за нього проголосуєте.

Цим законопроектом передбачається, що тепер зміни до закону про Державний бюджет України, які вносяться народними депутатами в порядку права законодавчої ініціативи, якщо до них немає позитивного висновку Міністерства фінансів України, взагалі розглядатися не будуть. Ви таке колись бачили? Міністерство фінансів України (як міністерство в Кабінеті Міністрів України, інша гілка влади) буде вказувати парламенту, що можна розглядати, які зміни до бюджету, а що не можна.

Крім того, дорогі друзі, я вам ще одну річ відкрию: а ви знаєте, що парламент за всі роки голосував 80 відсотків законів про зміни до Державного бюджету України з негативним висновком Міністерства фінансів України? Знаєте про це? Так от, я вам хочу сказати, що після цього рішення, якщо пройде така норма, ми опинимося в ситуації, коли це буде грубим порушенням Конституції України і права народного депутата на законодавчу ініціативу. Жодна інша гілка

влади не має права втручатися в роботу законодавчої гілки влади – Верховної Ради України.

Давайте не будемо себе принижувати до рівня плінтуса! Знаєте, от я тут скільки сиджу, відчуваю, що відбувається приниження парламенту. То давайте ми самі своїми руками не будемо приймати норми, якими це робиться! Якщо ми – парламент у парламентсько-президентській республіці, то давайте захищати його інтереси і наше право законодавчої ініціативи – це основне право, яке має народний депутат: вносити законопроекти, що повинні тут розглядатися. А не так, щоб хтось «зліва» потім сказав, що законопроект не можна розглядати.

Не можна голосувати за цей законопроект із цією нормою.

І ще одне, останнє. Надходить законопроект на одну строчку, яким створено ще чотири чи п'ять спеціальних фондів до бюджету, і вноситься на розгляд залу. Це правильно і нормально? Чому їх не створить...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Мокан Василь. Яка поправка? Тільки номер поправки назвіть. Будь ласка.

МОКАН В.І., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Поправка 52.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 52, правильно? Будь ласка, 1 хвилина.

МОКАН В.І. Дякую. Колеги, в кінці минулого року ми проголосували дуже важливий законопроект, який уже став законом, «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». І серед інших завдань було внесення змін до Бюджетного кодексу України, ми маємо технічно прописати рядок про фінансування на наступний бюджетний рік. Відповідну поправку я подав, вона відхилена.

Прошу вашої підтримки для врахування цієї поправки. Ми у такий спосіб розблокуємо можливість нормально фінансувати з наступного року як на центральному, так і на місцевому рівнях цю стратегічну для нашої національної безпеки сферу державної політики. Прошу і апелюю до здорового глузду: давайте підтримаємо і врахуємо цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету. Будь ласка, Юрію Михайловичу.

КУЗБИТ Ю.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 101, Кіровоградська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Дійсно, ця поправка була попередньо відхилена на засіданні комітету, але логіка тут є, тому

після додаткових консультацій ми все-таки схилиємося до думки, що варто її підтримати.

Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, поправка 52 Василя Івановича Мокана. Комітетом вона відхилена. Щойно ви почули позицію, що було б добре її підтримати.

Ставлю на голосування поправку 52 народного депутата Мокана для врахування. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 250.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, ми завершили розгляд поправок для врахування, більше ніхто не наполягає. Буде ще п'ять поправок на підтвердження, і після цього голосуємо за законопроект у цілому.

Южаніна. Поправки на підтвердження. Починайте з номеру поправки, будь ласка, Ніно Петрівно.

ЮЖАНІНА Н.П. Поправка 5. Шановні колеги, я хотіла, щоб ви до Бюджетного кодексу України ставилися все-таки як до фундаментального закону, який і визначає правила поведінки щорічного бюджетування. І коли подали цей проект закону на виконання домовленостей з Міжнародним валютним фондом, визначених меморандумом, я була впевнена, що вже тут не будуть гратися і подавати всі поправки, всі забаганки, які тільки можна. Але я помилилася, тому поправка 5, якою доповнюють...

Навіщо в Бюджетний кодекс України вносити норму про створення спеціального фонду для накопичення коштів від приватизації майна установ виконання покарань? Ми що будемо продавати всі тюрми чи це програма, що довго грає? Навіщо ми розпочинаємо цей процес? Ми нові будуватимемо? Поясніть, будь ласка, навіщо в Бюджетний кодекс України вносити тимчасову норму, яка діє...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету, будь ласка.

КУЗБИТ Ю.М. Шановні колеги! Ми унормовуємо в кодексі з 1 січня 2024 року і включаємо до спеціального фонду державного бюджету 70 відсотків коштів, які надійдуть від приватизації майна Державної кримінально-виконавчої служби України, з подальшим перенаправленням цих коштів на покращення матеріально-технічної бази, ремонту, будівництво нових приміщень, організацію нових виробництв.

Чому ми це робимо? Колеги, ми з 2021 року (2021, 2022, 2023 роки) подібні норми вже закладали в закон про Державний бюджет України на відповідний рік. Тепер пропонуємо як формулу, яка виявилася ефективною, перенести це

в Бюджетний кодекс України з 2024 року. Це дозволить покращити ресоціалізацію тих людей, які відбувають покарання, створити нові робочі місця, зменшити навантаження на державний бюджет, тому що виробництва, які будуть організовані, даватимуть дохід, крім того, будуть надходження з податку з доходу фізичних осіб до місцевих бюджетів від нових робочих місць.

Також я хочу зазначити, колеги, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, поправка 5 авторства Кузбита. Комітетом вона врахована. Южаніна просить поставити на підтвердження таке рішення комітету. Прошу підготуватися. Це поправка на підтвердження.

Ставлю на голосування поправку 5 для підтвердження. Прошу голосувати. «За» – 230.

Рішення прийнято.

Поправка залишається врахованою.

Ніно Петрівно, будь ласка. Назвіть номер наступної поправки.

ЮЖАНИНА Н.П. Поправка 15.

Шановні колеги, щойно ви проголосували норму, яка не є нормою Бюджетного кодексу України. Ви просто спотворюєте всі документи, які ґрунтовно мають існувати в державі. І ви пояснювали те, що абсолютно не стосується цього питання.

Наступне питання. Поправка 15 стосується зміни розподілу коштів, які знову будуть витрачатися на любиме будівництво доріг. Перерозподіл коштів на один відсоток: забираються із забезпечення безпеки дорожнього руху і додаються до будівництва доріг державного значення. Скажіть, будь ласка, а 70 мільярдів гривень не вистачило розподілити? Що відіграє цей 1 відсоток, що ви зараз вносите зміни до Бюджетного кодексу України? Цей розподіл планувався та обраховувався роками, внесли, використовували. Що вам дає цей 1 відсоток? Навіщо ви зараз знову спотворюєте...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету щодо поправки 15, коротко.

КУЗБИТ Ю.М. Шановна колего! Ми уточнюємо, що з 1 січня 2024 року пропозиції щодо розподілу доходів державного бюджету, що є джерелами формування державного дорожнього фонду, такі: збільшення з 60 до 61 відсотка відповідних коштів на розвиток мереж доріг державного значення у зв'язку з розширенням цього напрямку в частині облаштування та утримання пунктів пропуску через державний кордон. Тобто у зв'язку з тим, що у нас збільшилися потоки перетину кордону саме автомобільними дорогами, нам потрібні додаткові кошти на організацію цих пунктів. Тільки з цим пов'язана ця поправка.

Дякую, колеги. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, поправка 15 авторства народного депутата Саламахи. Комітетом вона врахована. Южаніна просить поставити таке рішення на підтвердження.

Ставлю на голосування поправку 15 для підтвердження. Прошу голосувати.
«За» – 214.

Рішення не прийнято

Поправку відхилено.

Ніно Петрівно, який номер наступної поправки? Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П. Поправка 19.

Шановні колеги! Нині плата за надання адміністративних послуг зараховується в місцеві бюджети за місцем надання послуг. Цим проектом закону пропонується перерозподілити надходження цих платежів до бюджету. Я взагалі не розумію, як можна зараз визначати перерозподіл. Що змінилося? Чому ми забираємо в місцевих бюджетів? І в чому суть цієї поправки? Навіщо ви зараз знову змінюєте розподіл, вносячи зміни до Бюджетного кодексу України? Запропонуйте тимчасові норми, зробіть це в бюджеті на поточний рік, не треба робити це нормою Бюджетного кодексу України, основи бюджетування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

КУЗБИТ Ю.М. Шановна колего, щойно ви все-таки говорили про поправку 18, і робимо ми це з такою метою. Пропонується, що 30 відсотків відрахувань за надання послуг головними сервісними центрами Міністерства внутрішніх справ України надходитиме до спеціального фонду державного бюджету саме на розвиток цих сервісних центрів. Крім того, ми приведемо (унормуємо) до сьогоднішньої ціни на ці послуги, що дасть можливість навіть при 70 відсотках перерозподілу коштів для місцевих бюджетів збільшити такі надходження з 360 мільйонів до 1,9 мільярда гривень. Це для місцевих бюджетів. І це забезпечить Міністерство внутрішніх справ України на такі цілі додатковими 800 мільйонами гривень, зменшить навантаження на державний бюджет.

Дякую. Колеги, прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ніно Петрівно, я хочу уточнити, ви все-таки наполягаєте на голосуванні поправки 19? Усе (*Шум у залі*). Давайте ми не будемо дискутувати, людина просить поставити поправку 19 на підтвердження. Це поправка авторства Кузбита Юрія Михайловича. Комітетом вона врахована. Ніна Петрівна просить поставити її на підтвердження.

Ставлю на голосування поправку 19 для підтвердження. Прошу голосувати.
«За» – 234.

Рішення прийнято.

Ніно Петрівно, у вас ще дві поправки чи одна? Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П. Наступна поправка 29.

Але ви щойно проголосували... Почули, що вам сказали, що плата за надання адміністративних послуг зросте в десятки разів. Ви голосуєте на основі цього щодо перерозподілу коштів. Як не соромно під час війни робити такі речі?

Поправка 29. Слухайте, все розуміємо: збалансованість, відповідальність Міністерства фінансів України щодо бюджетних видатків, але коли пропонується така пряма норма, що до кожного проекту закону має бути вагомий розрахунок Міністерства фінансів. Звісно, вони не будуть робити жодного розрахунку навіть для розгляду на засіданні Комітету з питань бюджету. Чому? Тому що, як ми зараз спостерігаємо, навіть до своїх проектів законів вони не роблять такого розрахунку. Виписуючи цю норму, я погоджуюся з колегами, що ніколи жодна ініціатива народного депутата не пройде в залі. Ви насправді змінюєте всю політику відносин між виконавчою і законодавчою...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету, будь ласка, щодо поправки 29.

КУЗБИТ Ю.М. Шановна колего! Усе-таки зміни до статті 52 Бюджетного кодексу України передбачені для посилення ролі Міністерства фінансів України як органу відповідального за збалансованість і обґрунтованість показників бюджету. Такі положення законопроекту не обмежують право законодавчої ініціативи щодо подання відповідних законопроектів, тобто узгоджуються з вимогами статті 93 Конституції України і також впливають з умов підписаних між урядом України та Міжнародним валютним фондом домовленостей щодо уникнення спонтанних ініціатив, які можуть розбалансувати бюджет.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ви почули позиції.

Поправка 29 авторства Юрія Михайловича Кузбита. Комітетом вона врахована, але таке рішення Ніна Петрівна Южаніна просить підтвердити.

Ставлю на голосування поправку 29 для підтвердження. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 235.

Рішення прийнято.

Поправка залишається врахованою.

І який номер завершальної поправки, Ніно Петрівно?

ЮЖАНІНА Н.П. Поправка 69.

Шановні колеги! Міністерство фінансів України повинно надавати до всіх проектів розрахунки і дискутувати з нами, воно має можливість відстоювати свою позицію, до речі, для того є профільний комітет та ініціатор будь-якої законодавчої ініціативи – народний депутат. А ви позбавили себе можливості навіть дискутувати щодо своїх ініціатив.

Поправка 69. Люди, ми в березні 2022 року прийняли норму про те, що місцеві бюджети можуть перераховувати до державного бюджету вільні кошти, які в них є, для здійснення певних заходів. Зараз цю норму змінюють. Якщо кошти потрапили до державного бюджету, то відповідно вони мають витратитися на видатки, які заплановані в бюджеті на цей рік, але тепер пропонують це змінити, щоб було – з подальшим розподілом таких коштів Кабінетом Міністрів України.

Ви щойно сказали, що цей проект закону приймається для прозорості, відповідності, збалансованості. То скажіть, будь ласка, де тут відповідність і збалансованість, якщо значні кошти ви зобов'яжете місцеві...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету щодо поправки 69, коротко.

КУЗБИТ Ю.М. Шановні колеги, ця ситуація і поява цієї поправки викликані тим, що рішення, дійсно, як ви сказали, яке ми прийняли раніше, призвело до того, що перераховані з місцевих бюджетів кошти до державного бюджету зависали на рахунках казначейства і ніхто не розумів, що з ними робити. Крім того, ми цією поправкою розширюємо можливості витрачання залишків субвенцій, які лишилися в місцевих бюджетах, вводячи до використання статтю 29 Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік», тобто розширюємо їх.

Дякую. Прошу підтримати, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, поправка 69 авторства Кузбита комітетом врахована. Южаніна просить поставити таке рішення на голосування.

Ставлю на голосування поправку 69 для підтвердження. Прошу голосувати.
«За» – 234.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення в цілому.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення передбачуваності бюджетної політики та посилення боргової стійкості» ([№ 9346-1](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 249.

Рішення прийнято.

Закон прийнято. Вітаю, колеги!

По фракціях і групах покажіть, будь ласка.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності залучення суб'єктів господарювання у сфері благоустрою та містобудівної діяльності» ([№ 9233](#)) і супутній до нього альтернативний законопроект [№ 9233-1](#).

Ставлю на голосування пропозицію про включення цього питання до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 261.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 223.

Рішення прийнято.

Дякую, колеги.

Шановні колеги, будуть виступи: два – за, два – проти і голосуємо, так?

Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

В'ятрович Володимир Михайлович, фракція «Європейська солідарність».

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Олексію Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Фракція «Європейська солідарність». Шановні друзі! До цього законопроекту є низка зауважень Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, міністерств. Ви можете відкрити і побачити це. Ми говоримо про містобудування, тимчасові об'єкти, паркінги, інше, як вони можуть встановлюватися і, дійсно, є велика кількість запитань. Тому наша фракція буде утримуватися під час голосування цього законопроекту.

Але є набагато важливіше питання, яке сьогодні турбує всю країну. Коли з подачі центральної влади, я хочу це нагадати, тому що, на жаль, саме центральна влада стала джерелом такої політики, почали витратитися бюджетні кошти бозна на що. Побачила вся країна: барабани, овочерізки, серіали невідомо про що. Нам тут розповідають, що серіали потрібні. Так, потрібні, але не про ту дурню, яку запланували і на що виділили понад 400 мільйонів гривень. І далі, коли місцева влада побачила, що можна так витратити бюджетні кошти під час війни... Ні на дрони, ні на антидрони, ні на військовиків. Нам говорять, що на військовиків не вистачає, повернути тридцятку всім – грошей немає, доплатити – грошей немає. На це немає і на це немає, а на барабани, овочерізки та серіали є. І наша місцева влада підхопила. Ми побачили – сквери, стадіони, тротуари, бруківки та інші непотрібні під час війни речі, коли ракети падають на голови.

Насамперед не треба зараз під приводом цього казати: давайте заберемо гроші в місцевого самоврядування, роблю одразу вам зауваження і попередження, але потрібно показати приклад того, що центральна влада буде діяти інакше і вимагає того ж від місцевої влади, діяти за цим прикладом. І має бути тільки один принцип: все для фронту, все для перемоги!

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Швачко, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ШВАЧКО А.О. Передайте слово Мовчану.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мовчан. Будь ласка.

МОВЧАН О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 150, Полтавська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Це маленький, але дуже важливий законопроект.

Місяць тому Служба безпеки України разом із Національною поліцією України затримали на хабарі чиновника Лохвицької міської ради. Хабар становив 2 тисячі доларів за право розмістити кіоск у місті Лохвиці. Це масова історія в Україні протягом багатьох років, тому що всі тимчасові споруди (МАФи) – це дрібна корупція на місцевому рівні. Але чому це важливо, чому треба ліквідувати цю дірку в законодавстві? Тому що це сприйняття справедливості малим та середнім бізнесом, а це люди, які відкривають ларки, кіоски, продають хліб, продукти харчування тощо.

Шановні колеги, законопроект містить два важливі блоки.

Перший блок стосується забезпечення прозорих правил гри, правил щодо розміщення тимчасових споруд у громадах на землях комунальної та державної власності. Прозорих, мається на увазі, – через електронні аукціони *ProZorro*. Продажі. Ми з вами це вже багато разів обговорювали.

Другий блок стосується організації розміщення стоянок, паркінгів також на території міст на земельних ділянках комунальної власності. На сьогодні це питання взагалі законодавством не врегульовано, дуже багато, зокрема, корупційних скандалів і здебільшого у великих містах. Ми кажемо, що все має бути через електронний аукціон. Якщо хочеш займатися таким бізнесом, громада організує електронний аукціон: приходиш, виграєш і облаштуєш парковку або встановлюєш тимчасову споруду.

Шановні колеги! Це законопроект про конкуренцію для малого і середнього бізнесу, про справедливі правила гри.

Прошу підтримати законопроект.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Слуга народу» висловилися. Яке з мотивів? З процедури? Я розумію це все бажання...

Шуфрич Нестор Іванович. Після цього голосуємо, шановні колеги. Прошу запросити народних депутатів до залу.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний пане Голово. Безумовно, затвердження принципу прозорості – це важливо, але завжди виникає запитання: чи це на часі і чи воно найголовніше? Звісно, прозорість і конкуренція – це добре, але де ми були два-три роки тому? А тепер під час активних воєнних дій ми повертаємося до цих питань.

Треба врахувати всі зауваження Головного науково-експертного управління під час підготовки законопроекту до другого читання і його розгляду, якщо народні депутати визначаться щодо його прийняття в першому читанні.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення. Шановні колеги, будь ласка, займіть свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності залучення суб'єктів господарювання у сфері благоустрою та містобудівної діяльності» ([№ 9233](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 207.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію... (*Шум у залі*). Ну, зараз ми всі пройдемо, мусимо всі пройти.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення законопроекту № 9233 на повторне перше читання. Прошу голосувати, шановні колеги.

«За» – 209.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про повернення законопроекту № 9233 суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Прошу голосувати.

«За» – 210.

Рішення не прийнято.

Переходимо до другого, альтернативного, законопроекту.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття альтернативного проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності залучення суб'єктів господарювання у сфері благоустрою та містобудівної діяльності» ([№ 9233-1](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 199.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення законопроекту № 9233-1 на повторне перше читання. Прошу голосувати.

«За» – 194.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про повернення цього законопроекту (№ 9233-1) суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Прошу голосувати.

«За» – 191.

Рішення не прийнято.

Законопроекти вважаються відхиленими.

Шановні колеги, наступний проект Постанови «Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання під час проведення дев'ятої сесії в умовах дії воєнного стану» ([№ 9517](#)).

Будь ласка, запросіть народних депутатів до залу, нехай продовжують працювати.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 220.

Рішення прийнято.

Прийнято, чому ж ви радуєтеся?

Дякую, шановні колеги.

Запрошую до слова Кальченка Сергія Віталійовича, він виступить і як автор, і від комітету. Будь ласка.

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні народні депутати! Уже 17 місяців ми живемо в умовах повномасштабної війни, а, нагадую, війна вже, дійсно, іде десятий рік. І відповідно воєнний стан, який був вперше введений 24 лютого 2022 року і неодноразово продовжувався, зокрема і сьогодні, впливає на кожного громадянина України і має наслідком особливості діяльності всіх органів влади, і Верховної Ради теж. Нещодавно ми з вами, уже після закінчення карантину, внесли зміни до закону про комітети, дали можливість у період дії воєнного стану продовжити роботу комітетів у режимі онлайн.

Також нагадую, що в перший день початку повномасштабної війни після введення воєнного стану була прийнята перша постанова про організацію роботи парламенту в умовах дії воєнного стану. Потім приймалися інші, змінені,

постанови про організацію роботи Верховної Ради в умовах дії воєнного стану відповідно в перший день роботи восьмої та дев'ятої сесій.

Проектом постанови № 9517 пропонується внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання під час проведення дев'ятої сесії в умовах дії воєнного стану», яка була прийнята на початку дев'ятої сесії, і, власне, визначаються особливості роботи парламенту. У зв'язку із продовженням строку дії воєнного стану, що сьогодні й було здійснено, виникла потреба унормувати організаційно-правове забезпечення роботи нашого парламенту під час проведення наступної сесії. З цією метою внесено проект постанови № 9517.

Регламентний комітет на своєму засіданні розглянув цей проект постанови і в ухваленому висновку зауважив на необхідності окремих редакційних уточнень щодо змісту, нумерації пунктів, зокрема одного, і назви. Одним із підпунктів проекту пропонується внести зміни до назви постанови, а іншим – до підпункту 1 пункту 1 цієї постанови.

Отже, регламентний комітет рекомендує парламенту відповідно до положень статей 20 і 138 Регламенту Верховної Ради України розглянути цей проект постанови та прийняти його в цілому з урахуванням пропозицій, які викладені у висновку комітету.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Шановні колеги, прошу записатися на виступи: два – за, два – проти для обговорення цього проекту постанови, і після цього голосуємо. Будь ласка, записуйтеся на виступи: два – за, два – проти.

Федина Софія Романівна. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Прошу передати слово моїй колезі Ірині Геращенко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Геращенко Ірина Володимирівна. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Фракція «Європейська солідарність» хоче подякувати Збройним Силам України, легендарній 72-й бригаді, які рік тому звільнили Київську область від ворога. І Київська область поступово повертається до мирного життя.

Сьогодні ми проголосуємо, дай боже, в першому читанні про повернення електронного декларування. І тільки в парламенті, єдиному в державі органі, досі, знаєте, все засекречено: преси немає, телеканал «Рада» не працює.

За що ми зараз готуємося голосувати? За те, щоб парламент продовжував таємно працювати, збиратися тут раз на місяць без медіа, незрозуміло як формувати порядок денний, і ви все це підтримуєте.

На фронті вас просто зневажають, тому що солдати воюють без вихідних, без всіляких там, знаєте, відпусток і таке інше. І те, що парламент збирається

раз на місяць, замість того щоб повернутися до нормального порядку денного, нормально спланованих пленарних тижнів, нормального графіку роботи, вчасної передачі до комітетів порядку денного для розгляду проектів, трансляції телеканалу «Рада»... До речі, Київська міська рада в прямому ефірі транслює свої засідання, і все добре. Олексій Гончаренко, Железняк, я – всі ми нині даємо інформацію про діяльність Верховної Ради України замість телеканалу «Рада», який ви мільярдами фінансуєте, і він робить трансляції з Офісу Президента України і нічого не трапляється, розумієте. А ви хочете збільшити ваші відпустки, вашу бездіяльність, ваші неприходження до Верховної Ради.

Голосувати за це – ганьба! Ми передамо армії кожного, хто проголосує за цей ганебний проект постанови. Вимагаємо нормальної роботи Верховної Ради України: пленарні тижні, відкрита робота в комітетах, а не онлайн, телеканал «Рада», преса отут, підзвітність. Так має працювати парламент під час воєнного стану. Досить боятися! Труси!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Швачку Антону Олексійовичу, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка.

ШВАЧКО А.О. Колеги, ми зараз перебуваємо в стані війни. Вважаю, що Верховна Рада має працювати так, як працює, адже ми в надзвичайній ситуації.

Прошу всіх підтримати цей проект постанови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Власенко Сергій Володимирович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане Голово. Колеги, давайте чесно скажемо одне одному, що спеціальний режим роботи Верховної Ради був абсолютно виправданий у перші дні широкомасштабної прямої агресії росії в лютому, коли Київ було оточено, коли кожен день ми не знали, що відбуватиметься. Очевидно, що не треба було нам публічно говорити, коли проходять засідання Верховної Ради, потрібно було прибрати звідси журналістів, і це було виправдано. Тут немає жодних питань. Але, колеги, сьогодні ситуація повністю змінилася. Якщо ви подивитесь телеграм-канали, то здійснюється трансляція онлайн, показують, які голосування, кожні 5 хвилин. Це все зрозуміло, всі знають, що ми тут збираємося, працюємо. Єдине, що ми не можемо нормально донести позицію до виборців, люди взагалі думають, що Верховна Рада – це якийсь ефемерний орган, що невідомо чим займається. Тому фракція «Батьківщина» виступає за відновлення роботи Верховної Ради в абсолютно нормальному режимі.

Нам кажуть, що потрібен специфічний календарний план. Та немає з цим проблем, давайте затвердимо специфічний календарний план. Нам кажуть, що є ще якісь технічні проблеми. То давайте ми їх розв'яжемо. Але, в принципі, необхідно переходити до нормального режиму роботи, коли тут будуть

журналісти, коли ми зможемо спілкуватися з виборцями через телебачення, нормально працювати, хоча і в такому режимі, як ми працюємо зараз, я маю на увазі за такого ж календарного плану, нічого не змінюється. Давайте не грати і робити вигляд, що в нас тут надсекретність і ніхто не знає, що збирається Верховна Рада. Єдине, я ще раз підкреслюю, що люди не знають, за що ми тут голосуємо, а те, що ми збираємося, вони знають.

Фракція «Батьківщина» не буде підтримувати цей проект постанови. І ми звертаємося до керівництва Верховної Ради з проханням розробити нормальний графік роботи Верховної Ради перед початком наступної сесії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Арешонков Володимир Юрійович, група «Довіра». Будь ласка. Після цього переходимо до голосування.

АРЕШОНКОВ В.Ю. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Найперше, якщо керуватися здоровим глуздом і логікою, коли переважною більшістю голосів у цьому залі підтримали воєнний стан, мобілізацію, то говорити зараз, що ми маємо абсолютно вільні умови для роботи, мабуть, все-таки перебільшення. Ми працювали і працюємо в специфічних умовах, що передбачають, зокрема, і безпекові заходи. Ще раз підкреслюю, що це наше, так би мовити, логічне рішення. Але в чому я повністю погоджуюся з колегами: зараз потрібно говорити про якісну роботу Верховної Ради. От про це потрібно говорити.

Чи виконуємо ми сьогодні ті завдання, які стоять перед нами як представниками народу? У цілому виконуємо, але є ряд питань, на які у нас не вистачає часу. Тоді варто подумати над тим, щоб обговорювати їх активніше на рівні комітетів, давайте там, скажімо, посилимо роботу, давайте проводити дискусії, можливо, в більшому форматі під час підготовки до пленарних засідань, у межах засідань Погоджувальної ради, щоб менше часу витратити на політичні баталії і дискусії тут, у сесійному залі. Але я категорично заперечую тези від окремих центральних органів, що Верховна Рада не виконує свої обов'язки. Відбувається свідоме приниження Верховної Ради як інституції. Якщо ви, шановні колеги, дозволяєте це, тоді давайте визнаємо, що потрібно об'єднати зусилля, щоб довести, що ми, всі політичні сили, працюємо, працюємо на державу, працюємо системно. І давайте так...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу зайняти місця.

Поки ми готуємося, все-таки декілька слів скажу. Хочу підтвердити, що всі ми точно знаємо, що Верховна Рада не просто працює, а працює в цьому місці з першого дня повномасштабного вторгнення в Україну. І я дуже добре пам'ятаю той ранок, коли ми зібралися, і з того моменту, проголосувавши за введення в країні воєнного стану, на жоден день не пішли звідси, а виконували свій обов'язок, який покладається на кожного з нас (*Оплески*). Але успіх Верховної

Ради був, зокрема, і в тому, що ми зробили спеціальний режим, щоб певним чином уберегти єдиний законодавчий орган нашої держави. Немає ні над нами, ні під нами – ми єдиний. І під час всього цього виникає питання безпеки цього органу, це не питання одиничних осіб. І мені дуже прикро, що деякі особи чваняться тут тим, що порушують нашу постанову, коли є необхідність не висвітлювати діяльність Верховної Ради, а вони хайпують як інформаційні наркомани, ставлячи своє понад суспільне (*Оплески. Шум у залі*).

Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання під час проведення дев'ятої сесії в умовах дії воєнного стану» ([№ 9517](#)) у цілому з урахуванням пропозицій комітету та необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 250.

Рішення прийнято.

Дякую, колеги.

По фракціях і групах покажіть, будь ласка.

Ідемо далі, шановні колеги. А далі у нас той законопроект, якого всі з нетерпінням чекали.

Шановні народні депутати України, відповідно до статей 50 і 96 Регламенту Верховної Ради України до мене з листом звернулися керівники депутатських фракцій і груп щодо необхідності невідкладного розгляду проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» ([№ 9534](#)) та незаперечення щодо застосування процедури *ad hoc*. Також про необхідність невідкладного розгляду цього питання було зазначено на засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп. Тому переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного сесії проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» ([№ 9534](#)). Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 279.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про визначення невідкладним проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» ([№ 9534](#)) та скорочення

строків внесення альтернативних законопроектів до початку розгляду питання і його розгляд сьогодні на засіданні. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 281.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд законопроекту за скороченою процедурою. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 229.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, я вражений такою одностайністю. Може без обговорення одразу проголосуємо і повернемо декларування, зробимо перший крок. Готові? Шановні колеги, дякую за таку єдність (*Шум у залі*).

Хто не готовий повернути декларування? Дві фракції проти того, щоб швидше повернути декларування.

Шановні колеги, тоді запишіться на виступи: два – за, два – проти.

А поки ви записуєтеся, я надаю слово ініціатору цього законопроекту Давиду Георгійовичу Арахамії.

АРАХАМІЯ Д.Г. Колеги, це, справді, те, що хвилює 800 тисяч людей, які мають подавати декларації, на нас із вами велика відповідальність. З одного боку, треба продемонструвати суспільству, а також нашим партнерам, що нам немає що приховувати, усі готові подавати декларації, а з іншого боку, нам треба подбати про безпеку членів родин насамперед тих людей, які зараз працюють на державу і перебувають поблизу окупованих територій, на них фактично відкрите полювання. На нас, дійсно, велика відповідальність, ми маємо до цього ставитися дуже серйозно.

Сьогодні ми демонструємо нашу рішучість, що ми за відновлення декларування. Але, я ще раз підкреслюю, нам треба дуже багато попрацювати над законопроектом між першим і другим читаннями для того, щоб врахувати норми безпеки, які хвилюють багато декларантів. Я зараз кажу не про Верховну Раду, а передусім про місцеві ради, які поблизу... І про військовиків та членів їх родин також.

Прошу продемонструвати єдність у цьому питанні і негайно проголосувати за прийняття законопроекту в першому читанні, щоб усі бачили, а до другого читання напрацювати нормальне спільне рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановні колеги.

Анастасіє Олегівно, будете доповідати чи ні? Будете.

Радіна. Будь ласка. Після цього переходимо до виступів: два – за, два – проти.

РАДІНА А.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Хочу вам

нагадати, на яких умовах народ України обрав мене, вас і всіх тут присутніх народними депутатами. Частиною нашого суспільного договору була наша з вами відкритість. Ми заходили до Верховної Ради на умовах, що показуємо наші статки, що їх перевіряють, що несемо відповідальність у разі, якщо знаходять ознаки брехні в декларації при поданні інформації про наші статки, знаходять ознаки незаконного збагачення, знаходять ознаки необґрунтованих активів. Ми несемо відповідальність за те, щоб дотримуватися умов цього суспільного договору. Ми маємо зараз повернути обов'язок подавати декларації, повернути обов'язкові перевірки наших декларацій і показати українцям, що нам немає чого ховатися, показати українцям свою чесність, проактивно. Цього від нас чекають люди, цього від нас чекають на фронті. Ніхто не зрозуміє, якщо зараз Верховна Рада не ухвалить рішення про прийняття законопроекту в першому читанні, колеги. Розповідати, що система декларування недосконала і тому ми не голосуємо за прийняття законопроекту в першому читанні означало б просто збрехати людям і не повернути декларування в принципі.

Закликаю, колеги, зробити те, про що просив і голова фракції, – підтримати законопроект у першому читанні, спокійно та конструктивно доопрацювати його до другого читання і дотриматися нашої частини суспільного договору.

Дякую дуже, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Анастасіє Олегівно.

Шановні колеги, уже записалися від фракцій і груп.

Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна, фракція «Європейська солідарність».
Будь ласка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Прошу передати слово Вікторії Сюмар.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вікторія Сюмар. Будь ласка.

СЮМАР В.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, дуже добре, що нарешті до цього дійшли руки. Я не знаю, коли і кому заважала прозорість і підзвітність. Завдяки *ProZorro* ми дізналися, наприклад, про серіали на 400 мільйонів гривень, один з яких про Паровоза (Поворознюка), ми дізналися від журналістів про яйця по 17 гривень у Міністерстві оборони України.

І от зараз ми теж мали б показати приклад того, що прозорість стосується і Верховної Ради України, і Кабінету Міністрів України, і тих новопризначених людей у військово-цивільних адміністраціях, і тих новопризначених людей в регіонах, які не подавали жодних декларацій і щодо яких не проводилися жодні перевірки.

Я взагалі дивуюся, що це ініціатива моїх колег. Насправді, з цією ініціативою давно мав би виступити уряд України, уряд Дениса Шмигала, тому

що це одна з умов Європейського Союзу. Ми дуже хочемо почати переговори і отримати цю нашу історичну перемогу – стати членом Європейського Союзу.

Мені не все подобається в законопроекті, який зараз поданий. Мені не подобається, що там хочуть приховати оці шалені премії, які, насправді, будуть перевищувати нормальні в умовах воєнного стану. Я хочу знати, хто отримує гроші більші, ніж українські військовики за цих умов. Ну, навіщо ми ховаємо, коли суспільство хоче це знати? Так само мені не подобається, наприклад, що ми збираємося ховати дані про будь-яку оренду до 137 тисяч гривень. Чому? З якого переляку оце от? Скажіть, чого ми боїмося? Там багато речей. Чого ми ховаємо якихось третіх осіб у цих деклараціях. Чому? Ми так всі переживаємо?

Небезпека сьогодні є тим, хто на лінії фронту. І ті люди, які на лінії фронту, хочуть від нас підзвітності та прозорості. Давайте їх поважати. Давайте зараз голосувати за те, що було впроваджено в 2016 році і нормально працювало. І давайте поважати українське військо, яке єдине нині перебуває в небезпеці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Герусу Андрію Михайловичу, фракція «Слуга народу».

ГЕРУС А.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, всі ми розуміли на що підписуємося, коли в 2019 році балотувалися до Верховної Ради, і ті, хто з нас став народним депутатом, усвідомлювали, які законодавчі зобов'язання і яка відповідальність у нас із вами є. Тому нам треба повернутися до прозорості в парламенті, потрібно відновити електронне декларування. За декілька років ми вже навчилися заповнювати ці іноді непрості декларації.

Сподіваюся, що до другого читання законопроект буде доопрацьовано, щоб ми могли застрахуватися від ситуацій, коли просто є якісь помилки або випадковості з неточностями в деклараціях, але нам треба повернути прозорість, зробити цей антикорупційний крок. І я хочу подякувати лідерам цього процесу – Давиду Георгійовичу Арахамії і Анастасії Радіній.

У нас був тривалий діалог з нашими міжнародними партнерами. Ми повинні виконати і це зобов'язання, зробити цей крок, рухатися далі і показати всій країні приклад прозорості, приклад того, як антикорупційні закони можуть прийматися в парламенті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нестор Іванович Шуфрич, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний пане Голово. Прошу передати слово народному депутату Григорію Мамці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Григорій Миколайович Мамка. Будь ласка.

МАМКА Г.М. Шановні народні депутати! Я відкину політику, тому що декларування – це більш юридичний факт. Чому юридичний? Те, що виступали з трибуни щодо того, хто кому обіцяв, це має бути. Не треба цього обіцяти. Можна з трибуни кричати, а під килимом робити інше. Ми не належимо до таких людей, але що ми вимагаємо? Якщо декларувати, то декларація повинна бути зрозуміла, відкрита і по ній особа, зверніть увагу, має пояснити свої статки з метою підтвердження чи спростування факту незаконного збагачення.

Почалися воєнні дії, війна, виходять керівники, які борються, на жаль, не з корупцією, а з корупціонерами, щоправда, до суду справи не доходять, і кажуть, що зупиняють це, подавати декларації будуть після закінчення війни. Минуло півтора року і говорять: слухайте, ми, напевно, казали, але трохи пошкодували, давайте повернемо. Звертаю увагу, не повернули.

Ви всі читаєте засоби масової інформації. Керівник Національного агентства з питань запобігання корупції говорить про те, що проведе перевірки військкоматів, усі чули. То що, перевірки заборонені? Чи декларації хтось не може подати? Усі можуть.

Ми будемо підтримувати прийняття цього законопроекту в першому читанні, але між першим і другим читаннями вноситимемо поправки. І, звертаю увагу, зобов'язання щодо іншого законопроекту, процедури через інший комітет, його реєстрація, зазначу, через три-чотири дні, про що була домовленість. Не треба кричати з трибуни, необхідно просто взяти і зробити, виконати зобов'язання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Залишилися виступи Власенка Сергія Володимировича та Юрчишина Ярослава Романовича. А, ще Бурміч. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане Голово. Фракція «Батьківщина» буде підтримувати прийняття цього законопроекту в першому читанні, ми серед його авторів. Ми пройшли всі перевірки, які необхідно пройти, коли подавалися декларації, до нас не було питань.

Але, колеги, давайте чесно скажемо, без популізму, що, на жаль, у чинному законі є багато речей, які до чесного і прозорого декларування не мають жодного стосунку. Знаєте, я не люблю комсомольський патріотизм з цієї трибуни, коли виходять так звані антикорупціонери, б'ють себе в груди і розповідають нам якісь казки. На жаль, законопроект стимулює так звані антикорупційні органи займатися статистичною профанацією, роблячи якісь речі, які до закону і до боротьби з корупцією не мають жодного стосунку.

Ми за те, щоб відбувалося декларування, щоб політики були підзвітні суспільству, але щоб це декларування не було інструментом, знаєте, свавільного впливу на кожного політика, причому свавільного, коли закон тлумачиться, як то

кажуть, коли на чорне говорять біле, а потім, дійсно, як говорять колеги, справи розвалюються в судах. Тому ми за те, щоб, як сказали попередні промовці – автори, підійти чесно і справедливо до цього законопроекту та між першим і другим читаннями погодити його з тим, щоб, дійсно, політики були підзвітні, подавали декларації, щоб це декларування було прозоре, розумне, зрозуміле для суспільства і не давало можливості нікому спекулювати, маніпулювати, створювати якісь піарні події, а потім, через два роки, ховати очі та говорити: «Ой, вибачте, ми помилилися. Ой, вибачте, ми не знали. Ой, вибачте, ми не того зловили. Ой, вибачте, ми не можемо довести».

Ми за те, щоб бути чесними із суспільством, прозорими, саме тому фракція «Батьківщина», я ще раз зазначу, підтримує прийняття цього законопроекту в першому читанні і долучиться до його доопрацювання до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрчишин Ярослав. А, Кулініч? Чекайте, то від вас Бакунець чи Кулініч, хто буде виступати? Білозір.

Дивіться, я оголосив, що спочатку виступить Юрчишин, потім – Білозір, після цього – Бурміч, і завершуємо (*Шум у залі*). Так не 2 хвилини. А, ви є? Боже, перепрошую.

Тоді спочатку виступить Білозір. Перепрошую. Будь ласка. Після цього – Юрчишин, далі – Бурміч.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Шановні українці! Ми пам'ятаємо ту мить, коли Україна в червні минулого року отримала статус кандидата в члени Європейського Союзу, але багато хто вже забув, що є сім принципів, сім критеріїв для вступу, серед них боротьба з корупцією і прийняття саме цього законопроекту, який давно вже на часі.

Так, можливо, в питаннях безпеки на початку повномасштабного вторгнення декларування посадовців стало необов'язковим, реєстр був закритий, але наслідок ми маємо сьогодні. Лише третина всіх державних службовців надала інформацію і задекларувала свої статки за 2021-2022 роки. Також паралізовані перевірки НАЗК. Але сьогодні корупція нікуди не поділася. У нас ситуація, коли ми маємо десятки сигналів щодо корупційних дій на всіх рівнях: від місцевого, регіонального, до центрального. Просто зараз на відпочинку перебувають сотні чиновників чи повернулися з відпочинку, купуються вілли, вибираються люксові автомобілі. І потрібен запобіжник. Звичайно, один із запобіжників – це офіційне публічне декларування.

Звісно, нам ще треба забезпечити справедливість і невідворотність покарання, верховенство права. І цей наратив має бути імплементовано в нашу державну антикорупційну політику.

І не варто посилатися на питання безпеки, коли самотужки наші хлопці та дівчата – волонтери і ми збираємо кошти на дрони, тактичні окуляри, плитоноски. Не варто посилатися на питання безпеки, коли окремі групи взагалі не мають дронів. Тому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Юрчишин Ярослав Романович, фракція «Голос». Будь ласка. Після цього – Бурміч Анатолій Петрович, і переходимо до голосування.

ЮРЧИШИН Я.Р., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Шановні колеги! Дуже радує оце єднання. Дивно єдине, що ми цілий рік взагалі якось не могли вирішити достатньо просте питання. Зараз начебто всі готові голосувати, це чудово. Я дуже вдячний, власне, робочій групі, бо ми звикли політично одне одного звинувачувати, але це випадок, коли знайшли рішення.

Були гірші варіанти, були кращі, але в діалозі, не звинувачуючи одне одного, не називаючи корупціонерами чи антикорупціонерами, ми можемо показати суспільству відкритість і підзвітність. Ключове завдання, щоб так само в єдиному пориві ми з вами оперативно підготувалися до другого читання і зробили електронне декларування тим, чим воно має бути: не використанням у політичних моментах, як це час від часу буває, а насправді символом прозорості, на що буде рівнятися Європейський Союз до моменту вступу України, а коли вступимо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бурміч Анатолій Петрович, депутатська група «Відновлення України». Будь ласка.

БУРМІЧ А.П., *член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Шановні колеги! Шановний Голово! Ми на початку агресії цілком обґрунтовано прийняли рішення про відтермінування подачі декларацій. Чому? Тому що виникали безпекові питання, щодо складності і таке інше, і це логічно.

А що сталося? Ми вже перемогли і звільнили територію, повернули людей, реєстри? Усе просто, суспільство та наші партнери бачать як окремі представники влади розкрадають кошти з того бюджету і тієї допомоги, яку нам надають. Просте декларування не допоможе, треба посилювати відповідальність. Окремим чиновникам треба зрозуміти, що йде війна. І мені здається, що таке явище, як корупція або розкрадання, треба прирівнювати на час війни до зради. А тому потрібно попрацювати.

Ми, звичайно, підтримаємо прийняття законопроекту в першому читанні, але зробимо все, щоб це не перетворилося на окремі вибіркові політичні переслідування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, обговорення питання завершено.

З процедури просить слово Камельчук. Ні, не з трибуни точно, з процедури не може бути з трибуни. Будь ласка.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 124, Львівська область, політична партія «Слуга народу»). Це теж хороша трибуна. Дякую, Руслане Олексійовичу, за можливість висловитися.

Отже, що я хотів сказати. Не треба боятися декларування і прозорих процедур. Якщо ми говоримо про чесну історію розгляду цього питання, я хочу запевнити всіх, хто зараз буде дивитися це відео, що народні депутати за декларування...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрію, стоп! Юрію, дивіться, давайте не будемо обманювати один одного. Ви ж сказали, що з процедури. Усе. Дякую.

Переходимо до прийняття рішення.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» ([№ 9534](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Шановні колеги, прошу голосувати.

«За» – 299.

Рішення прийнято.

Майже конституційна більшість.

Шановні колеги, перелік питань, який був попередньо узгоджений на засіданні Погоджувальної ради, ми пройшли і на сьогодні завершили. Дякую всім за плідну роботу.

Зараз я оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасно. Нагадую про необхідність непоширення інформації щодо його початку.

Працюємо далі на перемогу. Слава Україні!